

JUDR. LUKÁŠ MACHALA

NA MEDIÁLNE ÚTOKY BUDEM ODPOVEDAŤ LEN SLUŠNOU A POCTIVOU PRÁCOU

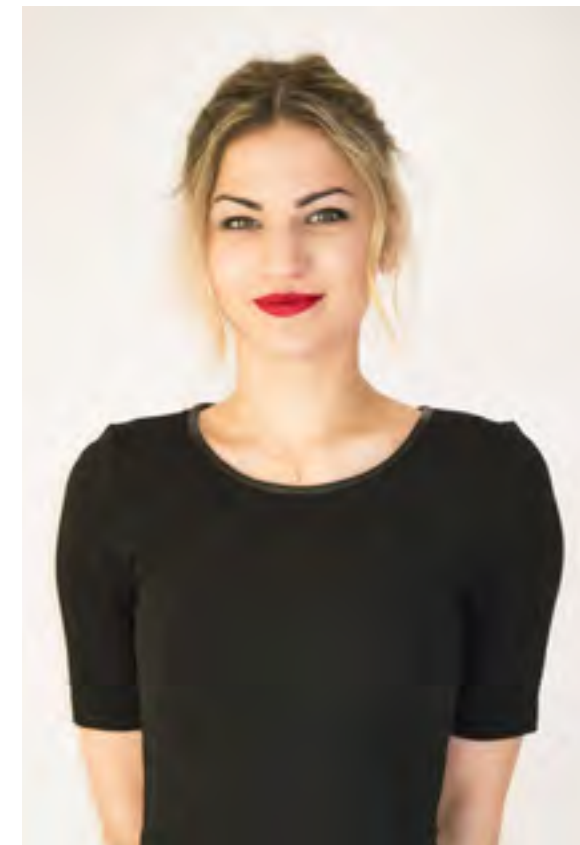
MÝTY A FAKTY O PŠENICI
MUDR. IGOR BUKOVSKÝ, PHD.

**AKO PRIPRAVIŤ PIATAKOV
NA TESTOVANIE?**

NOVEMBER

Streda	1.	<i>Sviatok všetkých svätých</i>
Pondelok	6.	<i>RAABE Škola 2017/2018</i>
	6. - 12.	<i>Týždeň vedy</i>
	9. - 12.	<i>Biblioteka pedagogika</i>
	9. - 11.	<i>AMAVET</i>
Piatok	10.	<i>INTERREG V-A POLSKO – SLOVENSKO</i>
Utorok	14.	<i>CVTI - Psychedeliká RAABE Škola 2017/2018</i>
Piatok	17.	<i>Deň boja za slobodu a demokraciu</i>
	18. - 19.	<i>Infokompas</i>
Streda	22.	<i>Testovanie 5</i>
Piatok	24.	Uzávierka <i>Lektori/asistenti výučby anglického jazyka</i>
Štvrtok	30.	<i>VŠETKOVEDKO 100 rokov ČS EXPERT geniality show</i>
	30.11. - 1.12.	<i>VÚDPaP Dieťa v ohrození</i>

Poznámky:

NEEXISTUJE PRE MŇA PRÍJEMNEJŠIE ROČNÉ OBDOBIE

Jemný vánok chladného vzduchu, hmla, vôňa práve dohorenej sviečky a šušťanie mokrého lístia pod nohami. Takto si predstavujem jeseň a takúto ju naozaj zbožňujem, najmä čas dušičiek. Zakaždým čakám až do zotmenia, aby som si naplno užila atmosféru na cintoríne. Nepoznám magickejší pocit, ako keď horia tisíce sviečok a mladé rodiny sa schádzajú pri hrobách starých materí, aby im ukázali tie nové dušičky, ktoré práve prišli na tento svet.

Dušičkovská nálada je všade, kam sa pozriete, najmä keď prechádzate okolo nejakej materskej školy. Tolko strašidiel, gaštanov a tekvičiek, čo na vás čiha z každého rohu, sa nevidí len tak. Obzvlášť úsmevné je, keď pani učiteľky zorganizujú lampiónový pochod a ja pomaly mímam všetkých tých malých duchov a strašiakov, ktorým viac svietia reflexné vesty ako lampióny.

Dúfam, že ste si tieto dni poriadne užili. Ani sa nenazdáme a bude tu vrchol roka, Vianoce. Už ste začali kupovať prvé darčeky? Nie, nechcem vás stresovať, práve naopak. V Učiteľských novinách sme pre vás pripravili množstvo súťaží, takže vám s nejakými tými darčekom určite pomôžeme. Sledujte aj našu facebookovú a webovú stránku, bude toho veľa! Želám vám čarovnú jeseň.

Mgr. Veronika Trojáková

ÚVOD

- 2 Kalendár
- 3 Príhovor šéfredaktora

VZDELÁVANIE

- 5 Počuli ste o prvom adaptívnom softvéri na Slovensku?
- 6 Vzdelávanie ako výsledok ideológií

ROZHOVOR MESIACA

- 10 Lukáš Machala

EXTERNÉ

- 15 Učebnice budúcnosti
- 18 100 rokov Československa v našej škole
- 21 Angličtinári, učte sa EnglishOne
- 24 Stretnutia, na ktoré sa nezabúda...
- 25 Jazykové okienko
- 26 Študenti pedagogiky menia plány
- 28 Zážitkové vzdelávanie pre pedagógov aj žiakov
- 30 Metodické centrum pre školské knižnice

ŠKOLY

- 32 Človek a svet práce...
- 34 Ako pripraviť piatakov na testovanie?
- 36 Špecifické poruchy učenia

ZDRAVIE

- 40 Zdravý rozum do hrsti... a obilniny na tanier
- 44 Rozvoj motorickej inteligencie

TIP NA VÝLET

- 46 Pamiatky južných Čiech
- 49 Krížovka

POČULI STE O PRVOM ADAPTÍVNOM SOFTVÉRI NA SLOVENSKU?

Softvér založený na princípoch adaptívneho učenia prichádza po úspechu v Írsku a Španielsku aj na Slovensko. Žiakom a učiteľom prináša túto učebnú pomôcku odborné nakladateľstvo Dr. Josef Raabe Slovensko.

Ako softvér pracuje?

Pomocou moderných technológií a pamäťových máp softvér umožňuje prispôbovať úlohy jednotlivým žiakom podľa ich schopností. Na jeho využívanie stačí žiakom a učiteľom akýkoľvek počítač, tablet alebo smartfón s pripojením na internet.

Softvér pracuje na základe vlastných skúseností s odpoveďami žiakov podľa nasledujúcich krokov:

1. **Preskúma**, ako žiak pracuje, s čím má problém a koľko mu trvá riešenie.
2. **Vytvorí** profil žiaka podľa skúseností z prvého kroku.
3. **Prepojí** profil žiaka so skúsenosťami s inými podobnými žiakmi.
4. **Prispôbí** žiakovi obsah ponúknutím vhodných otázok.

Jedinečným benefitom softvéru je najmä možnosť učiteľa venovať sa slabším žiakom, ktorým treba dovysvetľovať učivo na konkrétnych úlohách, zatiaľ čo šikovnejší žiaci môžu napredovať svojím tempom a nemusia čakať na ostatných. Učitelia tiež môžu pomocou softvéru zadávať domáce úlohy, ktorých plnenie vedia jednoduchým spôsobom skontrolovať.

Netreba sa však obávať žiadnej revolúcie, podstatou výučby stále zostáva „pero a papier“ a učiteľ má nenahraditeľnú úlohu. Evolúcia je však vhodné slovo. Vývoj sveta smerom k digitalizácii neobišiel ani vzdelávanie. Tradičná forma výučby sa tak rozširuje o možnosti adaptívneho vzdelávania, ktoré umožňuje vyučovať žiakov viac individualizovaným, a teda efektívnejším spôsobom. Stačí pritom využiť bežne dostupné moderné technológie.

Ako je softvér previazaný s učivom?

Softvér v súčasnosti poskytuje úlohy z matematiky pre 2. stupeň základných škôl a príslušné ročníky osemročného gymnázia podľa platného ŠVP, čo garantuje Katedra algebry, geometrie a didaktiky matematiky Univerzity Komenského v Bratislave. Do ďalších rokov je naplánované rozšírenie softvéru o ďalšie vyučovacie predmety, aktuálne sa pracuje na úlohách z fyziky.

Učitelia si môžu softvér so žiakmi bezplatne vyskúšať

Všetky benefity si môžu matematikári s ľubovoľným počtom žiakov skúšať celý mesiac zdarma. „Vieme, že mnohých učiteľov môže využívanie moderných technológií vo výučbe odrádzať, pretože sa obávajú prípadných problémov. No výhody, ktoré prinášajú, by sme nemali ignorovať. Práve naopak, treba ich využiť na rozvoj vzdelávania a sprístupnenie individuálne prispôbeného obsahu jednotlivým žiakom. Naš softvér Vedomat preto ponúkame na mesiac zdarma, aby si ho všetci záujemcovia mohli vyskúšať a zistiť, ako jednoducho sa s ním pracuje a čo prináša,“ vyjadrila sa na margo nového projektu konateľka odborného nakladateľstva RAABE Slovensko Mgr. Mira Schrimpelová.

Máte záujem o softvér, ale neviete, ako s ním pracovať? Poznáme riešenie!

Odborné nakladateľstvo RAABE Slovensko ponúka všetkým matematikárom možnosť dozvedieť sa viac o softvéri a vyskúšať si prácu s ním na individuálnych stretnutiach v priestoroch školy. Bližšie informácie môžu záujemcovia získať na e-mailovej adrese info@vedomat.sk.

Ing. Róbert Chudý
RAABE Slovensko

V Európe sa čoraz častejšie skloňuje téma **spolužitie kresťanov a moslimov, Európanov a Arabov. Pre veľkú časť európskeho obyvateľstva prebiehajúca vlna migrantov so sebou prináša množstvo nových a neznámych prvkov, ktoré sú súčasťou arabskej kultúrnej identity. Vy sa v oboch týchto svetoch pohybujete už dlhší čas. Vedeli by ste povedať, v čom sú arabská a európska kultúra odlišné, resp. v čom sa podobajú?**

Pozrime sa najprv na najvýraznejšie rozdiely, ktoré formujú aj ostatné oblasti. Samozrejme, treba ich brať všeobecne, lebo vždy existujú výnimky – individuality, ktoré sa prejavujú inak ako väčšinová populácia. Podstatný rozdiel vidím v mentálnej úrovni, kde je Európa ďaleko vpredu a muslimský či arabský svet výrazne zaostáva. Ten je spôsobený ideológiami prevládajúcimi v danom teritóriu a od toho sa odvíjajúcou úrovňou vzdelania. Tieto faktory formujú mieru pochopenia súvisiacu s otvorenosťou mysle. Muslimovia, resp. Arabi muslimovia, sa „vďaka“ islamu dennodenne a opakovane zaoberajú pudmi, živočíšnosťou a cez oblečenie (vynucované zahaľovanie) sa stále utvrdzujú v rozdieloch medzi pohlaviami. Tak venujú enormnú časť svojej pozornosti na upriamovanie na bazálne funkcie ľudskej existencie. Potom v porovnaní s nami, ktorí zásadne neriešime, kto má čo oblečené a či to tak oblečené môže mať, ako sa má žena správať k mužovi v takej alebo onakej situácii (mimochodom, veľmi často podľa návodov islamských učencov, nie podľa vlastného pocitu), zostáva oveľa menší priestor na tvorivú činnosť, vynálezy, pokrok, vzdelávanie či samovzdelávanie a takisto prácu.

Zásadný rozdiel je v miere tolerancie. Kým v Európe sme otvorení novostiam a naše chápanie dokáže poňať aj cudzie veci, u arabských, ale i nearabských muslimov je to inak; miera tolerancie je vo všeobecnosti dosť nízka. Pri vyznávačoch iných náboženstiev na Blízkom východe je zasa vyššia, lebo sú v menšine a musia sa podriaďovať väčšinovým, teda nárokom zo strany muslimov. Islam nie je iba náboženstvom,

VZDELÁVANIE AKO VÝSLEDOK IDEOLÓGIÍ

ako sa zvyčajne uvádza, ale je to aj spôsob života, životný štýl. Teda ide o ideologický rozmer. Nielen doma na Slovensku, či v Európe, ale aj na Blízkom východe zažívam vynucovanie si tolerancie od iných (kresťanov, jazídov, sabejcov, zoroastrijcov) zo strany muslimov, napríklad počas stretnutí (rozlišovanie ženy a muža ako rokujúceho partnera a ignorovanie žien pri rokovaní alebo pri /ne/pozdrave), písaní formálnych dokumentov (vkládanie islamskej formulky o Bohu, i keď ide o vládny dokument, pričom ústavy niektorých krajín povoľujú aj existenciu iných náboženstiev), počas ramadánu (nejesť a nepiť v prítomnosti muslimov počas pôstu, hoci ak je muslim presvedčený o správnosti svojho konania, nemá mu prečo prekážať prístup iného). V opačnom prípade, t. j. pri schopnosti tolerovať inakosť než „muslimskosť“, dochádza pomerne často k nepochopeniu, nežáujmu a niekedy až k arogantnosti. Keď si vezmeme problematiku muslimov prichádzajúcich do Európy, s našou mierou tolerancie a chápania sme boli do veľkej miery ochotní akceptovať inakosť druhých. Na druhej strane akceptovať, že niekto chodí v minisukni, a nehádzať po ňom hladné či uhrančivé pohľady, patrí skôr k výnimočným javom. A to nehovorím o reakciách, keď sa migrant vyhráza smrťou gynekológovi, ktorého povolajú skontrolovať jeho tehotnú ženu, len preto, že je muž, cudzí muž. Mentálna neschopnosť a nedostatok pokory pochopiť inú, v tomto prípade európsku kultúru, potom vyvoláva negatívne reakcie, ku ktorým logicky dochádza. Deklarovanie polovičných právomocí ženy oproti mužovi islamským právom stále zostáva faktom a dištancovanie sa od takéhoto prístupu je utópiou. Rozdielnosť prístupu k ženám sa zdá ako stereotyp, ale ide o najškripajúcejší faktor v interakcii medzi našimi kultúrami a ako taký nesmiernym spôsobom ovplyvňuje úplne všetko – politiku, nálady v spoločnosti a vytváranie postojov. Treba si uvedomiť, že ak muž, ktorý nie je ochotný akceptovať ženu ako plnohodnotného partnera (človeka) doma, napr. na Blízkom východe, určite nezmení svoj postoj tým, že bude žiť v Európe. Naopak, takéto typy majú veľkú tendenciu v cudzom prostredí

sa viac uzatvárať a radikalizovať. Takáto situácia má okrem iného za následok generalizáciu a diskriminuje kresťanov či jazídov, ktorí sú všeobecne liberálnejší, ale i takých muslimov, ktorí sú tolerantní a sekulárni.

Musím zopakovať, že v arabskom a muslimskom svete hrá náboženstvo zásadnú rolu. To je prvá otázka, ktorú miestny človek kladie a podľa odpovede okamžite posudzuje. Tiež musím skonštatovať, že za posledné roky dochádza u mnohých muslimov k prejavom nadradenosti nad inými než muslimami.

Zdroj: Emire Khidayer

Ďalším výrazným rozdielom je, že v arabskom svete je pomerne výnimočné mať vlastný a nezávislý názor. Exemplárne sa to prejavuje pri debatách o názore na Boha, náboženstvo a súvisiace témy hraničiace s filozofiou. Naopak, citovať niekoho alebo niečo je u veľkej časti muslimského obyvateľstva štandardom. Debata často nemôže byť plodná, lebo arabský – muslimský komunikačný partner veľmi rýchlo ustrnie vo vlastných argumentoch. K rozdielom, ktorými sa môžeme inšpirovať, patrí vedieť si vychutnávať ničnerobenie. Každodenné návštevy kaviarne či čajovne (zasa prevažne u mužov, v prípade ľudových kaviarní o ženskej nohe ani nechyrovať), hlasné debatovanie alebo ticho bez nevyhnutnosti podávania výkonu či výsledku a užívanie si daného momentu je výraznou charakteristikou arabskej spoločnosti.

Ženy v typických plášťoch abáach, bazár Wágif Dauha, Katar

Z odlišností a rozdielov v kultúrach často vyplývajú rozličné konflikty a nedorozumenia. Napriek tomu, že podľa nepísaného pravidla by mal návštevník rešpektovať pravidlá krajiny, do ktorej prišiel, rozmery a kontext súčasnej migrácie smerom do Európy nevyhnutne kladie požiadavky aj na domáce obyvateľstvo, či už v otázkach tolerancie alebo poskytnutých riešení. Sú nejaké kroky, ktoré by európska spoločnosť mala podniknúť s cieľom zjednodušiť spolužitie rozličných kultúr? Existuje nejaký prípad, ktorý by mohol slúžiť ako príklad ukážkového spolužitia arabskej a európskej kultúry?

Zdroj: Emíre Khidayer

Na výrobe syra v osade Chírán, hosťom Izzudína, Sudán

Po rokoch žitia v arabskom svete, vrátane svojej profesionálnej skúsenosti dochádzam na to, že najlepšie je, keď každý žije tam, kde sa narodil, resp. v podobnom kultúrnom prostredí – s tou výnimkou, že niekto je naozaj ochotný prispôbiť sa, integrovať až asimilovať v nových podmienkach. V tom sú Slováci dosť unikátni. Nehovorím o skúsenosti formou pobytov či návštev, lebo taká skúsenosť je na nezaplatenie. Zdá sa, že vidieť realitu takú, aká je, a brať si skúsenosť z minulosti nie je v kurze. Snaha uspôbiť miestne obyvateľstvo na obraz kolonizátorov, ako to bolo Francúzmi v Alžírsku, Britmi v Palestíne a oboma veľmocami pri rozdeľovaní vplyvov na Blízkom východe, prinieslo nedorozumenia a negatívne následky pre arabské krajiny a dnešná situácia je ich dôsledkom. Takisto invázia koalície vedenej USA do Iraku v roku 2003 spôsobila dnešnú nenávisť Iračanov voči Američanom a následné produkty v podobe al-Káidy či Islamského štátu. Principiálne podobne to vidíme aj v Európe, Británii, Francúzsku, Škandinávii, Belgicku či v Nemecku, kde násilné presadzovanie muslimskej inakosti vytvára u miestneho obyvateľstva antipatiu, strach až odpor. Európska spoločnosť, konkrétne tie krajiny, ktoré

napáchali zlo a deštrukciu v arabských krajinách, t. j. Británia, Francúzsko, Taliansko, by mali podniknúť kroky s cieľom nápravy. Samozrejme, bolo by alibistické ťahať do ich „biznisu“ iné európske krajiny, aby participovali na náprave ich krívd len preto, že dnes sú už členmi EÚ. Je predovšetkým potrebné zabezpečiť, aby sa migranti a utečenci vrátili do svojich vlastných krajín a mali ich možnosť budovať. Tu treba pomôcť. Ukážkovým príkladom spolupráce Európy a arabských krajín je podpora režimov Egypta a kráľovstiev Jordánska a Maroka, kde sa vládny režim blíži k autokratizmu. Ak si svet neželá chaos, aký nastal po zvrhnutí Saddáma Husajna či Kaddáfího, v arabskej časti sveta je na prežitie štátoprávných útvarov potrebná pevná ruka. Naša predstava demokracie v inom spoločensko-politickom, teda v inom mentálnom prostredí, je naivná a neaplikovateľná.

Kultúrne a náboženské špecifiká sa prirodzene premietajú aj do vzdelávacieho systému. Vedeli by ste porovnať školský systém v arabskom svete a v Európe?

Iste. Vypichla by som pár faktorov súvisiacich so vzdelávaním. Najprv to, že existuje a stále pretrváva úcta k starším a vzdelanejším. Učiteľ je v arabskom svete autorita. Jemu sa ani neprotirečí, ani neodvráva. Disciplína je veľmi vratký pojem. Celá spoločnosť si nevie vážiť čas, vrátane času niekoho iného. Chodiť neskoro alebo nechodiť vôbec je úplným štandardom, navyše bez ospravedlnenia či pádneho odôvodnenia, vrátane do školy či do práce. Systém vzdelávania stále uprednostňuje memorovanie. To sa odvíja od memorovania Koránu a aplikuje sa hlavne v chudobných častiach krajín naprieč Blízkym východom, ale i v Afrike a Ázii. Koránové školy stále existujú, nejde o žiaden pozostatok z minulosti. Vzhľadom na podmienky je to, žiaľ, často jediná forma vzdelávania, hoci nerozvíja žiadne iné schopnosti a navyše dopomáha k indoktrinácii „práv“ určených islamom. Do praxe sa to premieta tak, že napr. v sudánskom Dárfúre kresťanský kolega z Jordánska pôsobiaci v misii OSN bol nútený tvrdiť, že je muslim, inak by jeho existencia bola ohrozená. Lenže aj v chudobných podmienkach sa osvietenejší ľudia snažia priblížiť iné systémy, ako ponúka islam. Vo Wadd Madaní sa učiteľ trpezlivo a systematicky snažil vysvetľovať základy angličtiny napriek tomu, že deti zotrvali v škole „v tieni“, len krátke obdobie, jeden prišiel, druhý odišiel. Z jeho strany šlo o obdivuhodný

výkon. V Iraku mládež, ktorá je cez sociálne siete schopná nasávať a rozpoznávať rozdiely, navrhuje učiť sa aj o iných náboženstvách, nielen o islame (Irak disponuje najrozmanitejšou plejádou náboženstiev na Blízkom východe) alebo vynechať náboženstvo ako také. Iracká mládež hlása, že má veľa energie, ale nevie, čo s ňou; podvedome žiada pomoc o programy v „mentálnom vzdelávaní“, v ktorých by sa približovala k európskym štandardom. Pozitívom je, že mládež, ktorých rodičia vyrastali v sekulárnom režime (Irak, Sýria) sa tak dožaduje systému, ktorý kladie dôraz na syntézu a analýzu, fenomény, ktoré sú v arabskom vzdelávaní stále pomerne iluzórne.

Sú protimoslimské a protiarabské nálady v Európe výsledkom oprávnených bezpečnostných a spoločenských rizík, alebo ide skôr primárne o zámerne zveličený strach z neznámeho? Vedeli by ste navrhnúť riešenie, ako tieto obavy prekonať?

Vieme, kto a s čím do Európy prichádza? Teraz nechcem poukazovať na základné informácie, lebo tie už máme k dispozícii. Podstatná je hĺbková znalosť inej kultúry. Uvedomujem si, že ňou iba málokto disponuje. Informácie o arabskej či muslimskej kultúre, s ktorými narábajú politici, sú povrchné. Iba poznaním, najlepšie zažitým, sa dá vyhodnotiť, aká je tendencia správania konkrétnej osoby. Určite, treba tieto záležitosti posudzovať individuálne, lebo aj individuality v rámci týchto kultúr majú veľmi rozdielnú úroveň chápania. Od kolektívneho myslenia, kde jediniec názor nemá, nie je k nemu vedený a iba opakuje citácie náboženských kníh a (právne) vyjadrenia islamských učencov až po otvorenosť ateistov, resp. sekulárne uvažujúcich ľudí. Druhá skupina je minimálna a tá je schopná integrácie, ba aj asimilácie. Prvá skupina masívne prevažuje s mnohými odtieňmi od fundamentalisticky založených jedincov cez tzv. umiernených. Umiernenosť je tiež veľmi zavádzajúci pojem, lebo takíto ľudia v podstate uznávajú ako jedinou správnu „vieru“ iba islam. V tejto skupine oscilujeme až po takých, ktorí síce dodržiavajú islamské nariadenia, ale nemajú potrebu ostatných tým zaťažovať. Aj z tejto skupiny je posledná podskupina málopočetná. Vzhľadom na súčasný stav myslenia mnohých muslimov nálady v Európe majú skutočne reálny základ aj z bezpečnostného, aj zo spoločenského hľadiska. Riešenie? Priblížiť sa k sebe úrovňami chápania a tolerancie. A to sa dá cez vzdelávanie a vlastný vývoj. Len treba vziať do úvahy časový faktor.

Zdroj: Emíre Khidayer

Emíre Khidayer

Emíre Khidayer sa narodila slovenskej mame a irackému otcovi. Ako diplomatka pôsobila v Egypte, Kuvajte a Iraku. V Dubaji viedla firmu v oblasti informačných technológií. V Chartúme pracovala ako politická poradkyňa pre hlavného predstaviteľa OSN pre Sudán a momentálne pôsobí v politickom tíme misie OSN v Iraku. Na Bratislavskej medzinárodnej škole liberálnych štúdií prednášala predmet arabské spoločnosti a kultúra. V spoluautorstve s Edgarom Jarúnikom vypracovala *Návrh na prepis arabských slov do slovenčiny*, uverejnený v Slovenskej reči (2005). Je autorkou kníh *Arabský svet – iná planéta?* (2009, ocenená Literárnym fondom a Knižnou revue), *Život po arabsky* (2010), *Príbehy zo Sumhuramu* (2010), *Dubajské tajomstvá* (2013), *Arábia chutí*, je spoluautorka s fotografom Alanom Hyžom (2016) a autorka početných odborných a populárno-náučných článkov týkajúcich sa Blízkeho východu. Jej knihy boli preložené do češtiny, poľštiny a angličtiny.

UTOROK
31. OKTÓBER

NOVINY

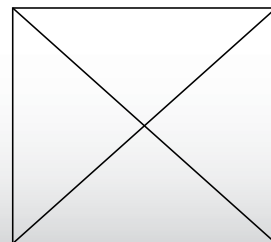
Č.: 11/2017

Titulky z iných novín, časopisov

www.noviny.svk

Rozhovor mesiaca

Novým generálnym tajomníkom služobného úradu ministerstva školstva sa stane Lukáš Machala. Do funkcie ho vymenovala vláda. Machala nahradí od 5. októbra doterajšiu generálnu tajomníčku Helenu Polákovú.

Na ministerstvo školstva mieri Dankov poradca Machala. Verí na pomätené bludy.

Nový Lubyovej tajomník je konšpirátor, verí aj na iluminátov.

Ako vnímate spôsob, ktorým vás médiá vykresľujú?

Rád by som veci uviedol na pravú mieru. Som absolventom Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, odbor žurnalistika, špecializácia elektronické médiá. Už počas štúdia som pracoval v rôznych médiách, či už to bola tlačová agentúra alebo viaceré celoslovenské periodiká a televízie. So žurnalistickou praxou som spätý viac ako 20 rokov. Pokiaľ ma niekto vykresľuje, ako **šíriteľa dezinformácií**, môžem sa len pousmiať. Ako žurnalista sa vždy riadim zásadami, ktoré stanovuje **etický kódex novinára**. Preto konám uvážene a dodržiavam pravidlá zverejňovania informácií tretím osobám.

Ak sa rozhodnem niečo uverejniť, vždy si najprv overím informáciu z niekoľkých nezávislých zdrojov. Ako absolvent Právnickej fakulty Univerzity Komenského a medzinárodných vzťahov na univerzite v Utrechte v Holandskom kráľovstve s rešpektom pristupujem k dodržiavaniu zákonov. Preto sú moje zverejnené názory formulované tak, že vždy dodržiavajú aj platný právny poriadok.

Mediálna hystéria je dnes nástrojom na umlčanie plurality názorov. Stále žijeme v demokratickom štáte a svojimi názormi neporušujem žiadne zákony. Slobodu prejavu zaručuje Ústava Slovenskej republiky, takže na mediálne útoky budem odpovedať len slušnou a poctivou prácou v prospech rezortu.

Mám rád Slovensko. Je to moja vlasť a som presvedčený, že **školsťvo a kultúra** sú základné piliere štátu, kde sa kultivuje človek, osobnosť človeka, ako i osobnosť národa, pokiaľ ho môžeme vnímať ako celistvú bytosť. Osobne ho tak vnímam, pretože národ je

Začínam mať pocit, že školy sa zamerali len na vzdelávací proces, ale prestali ľudí vychovávať k vlastenectvu, tradíciám a našim stáročiami overeným hodnotám.

spoločenstvo ľudí, ktorí majú spoločný jazyk, kultúrne hodnoty a tradície. Práve prostredníctvom výchovy a vzdelávania si ich každý jedinec osvojuje. Preto považujem rezort školstva za veľmi dôležitý.

Čo vás viedlo k tomu, aby ste nastúpili do funkcie generálneho tajomníka?

Som zástupca **novej generácie politikov**. Moje vlastenectvo je založené na hlbokom poznaní a životných skúsenostiach. **Študoval som a pracoval aj za hranicami**, mám veľa kolegov aj priateľov v zahraničí a veľmi často cestujem. Čím sú moje medzinárodné styky čulejšie, **o to viac si cením** našu vlasť. Pomerne dobre poznám podmienky, v akých žijú ľudia v rôznych častiach sveta. Ak to porovnam s tým, čo všetko máme tu, som hrdý, že som zo Slovenska. Naša domovina ponúka jej obyvateľom nesmierne **bohatstvo**. My si to, bohužiaľ, veľakrát **nevážime**.

Opovrhujeme našou krajinou a vytvárame permanentný pocit zlej nálady medzi sebou. Zhadzujeme a znevažujeme sami seba. Všetko, čo je zo zahraničia, považujeme za lepšie, šikovní Slováci nie sú doma prorokmi...

Myslím si, že v tomto smere by nám viac zdravého sebavedomia a hrdosti nezaškodilo. Hľadáme vinníka v tom druhom, ale málokedy sa kriticky zamyslíme sami nad sebou. Môj úprimný odkaz všetkým kolegom z rezortu je: „Nepýtaj sa, čo školstvo urobilo pre teba, ale čo ty môžeš urobiť pre slovenské školstvo...“

Aj keď som na určitej pozícii, nemám automaticky **patent na rozum**. Budem rád, ak zavládne na všetkých stupňoch v štruktúrach rezortu otvorená a konštruktívna komunikácia. Rád prijímam podnetné informácie od múdrych a skúsených ľudí, ktorých je aj medzi pedagógmi, vedcami a športovcami mnoho.

Ďalším dôvodom, prečo som nastúpil na túto pozíciu, sú moje deti. Vidím každý deň, ako funguje školský systém a ako na nich vplýva. Napriek tomu, že nie som odborník z oblasti školstva, svojimi manažérskymi skúsenosťami **rád pomôžem, aby bol náš výchovno-vzdelávací proces lepší**.

Na čo konkrétne je zameraná vaša funkcia?

Pani ministerka naznačila, že mojou hlavnou úlohou je udržať rezort funkčný, tzn. aby všetky odborné zložky a odborné útvary ministerstva školstva pracovali v prospech všetkých, ktorí v rezorte pôsobia. Mojou domácou úlohou je, aby ministerstvo **fungovalo na sto percent**. Aby sme zvládali všetky procesy vnútri ministerstva aj v priamo riadených organizáciách. Aby v školstve zavlial čerstvý vzduch a nastolili sa aj vo verejnej správe súčasné efektívne modely riadenia.

Medzi prvé úlohy, ktoré ma čakajú, patrí:

- **Zmapovať si všetky procesy, ktoré na ministerstve sú – personálna matica, právny, ekonomický audit.**

- Zistiť, ako sú na tom naše priamo riadené organizácie, ktorých máme 17. Mali by aktívnejšie a efektívnejšie spoluvytvárať politiku ministerstva.

- **Preveriť efektívnosť vynakladania verejných prostriedkov v rámci rezortu.**

- Pomôcť pani ministerke, aby sme zlepšili servis pre pedagogických a nepedagogických pracovníkov, vedcov a športovcov.

- **Splnenie sľubu, ktorý dostali naši školáci už pred 20 rokmi. To znamená, že budú mať 1. septembra konečne všetci potrebné učebnice na svojich laviciach.**

- Zmapovať infraštruktúru ministerstva a vyhodnotiť efektivitu jej prevádzky.

- **Zaujímať sa o problematiku školskej šikany a o to, ako rieši tento problém Štátna školská inšpekcia v spolupráci so zriaďovateľmi škôl a s odborníkmi.**

- Otvoriť otázku komunikácie medzi učiteľom – dieťaťom, učiteľom – rodičom. Bol by som rád, keby sme sa inšpirovali fungujúcimi modelmi v zahraničí. Uvítal by som, ak by sme rodičov a učiteľov navzájom zapojili do užitočnej interakcie. Aby na seba prestali útočiť. Rodič na učiteľa (cez dieťa) a učiteľ na rodiča (cez dieťa). Nie je to vhodná cesta dokazovať si, kto má pravdu.

Mojím veľkým cieľom je zlepšiť **školskú a športovú infraštruktúru na Slovensku**. Pracujeme na tom, aby sa tiež zlepšili **podmienky nepedagogických pracovníkov**. Samozrejme, budeme rovnako vyžadovať, aby si učitelia **zvyšovali svoju kvalifikáciu**, a tým svoju hodnotu na trhu, spoločenský status a kredit.

Vo všeobecnosti ma zaráža, ako v súčasnosti **potláčame osobnosti a ich rast**. Nedávame im ani priestor na to, aby vznikli. Každý, kto má vlastný názor, je nejakým spôsobom okamžite onálepkovaný. Toto sa tu predsa dialo v 50. rokoch 20. storočia a v 70. rokoch 20. storočia. Vtedy bol totalitný režim. A dnes práve tí, ktorí najviac hlásajú, že si máme zachovať demokraciu, sa správajú najmenej demokraticky. Je to paradox.

Tým, že doba **potláča kultivovanú slobodu názorov**, dostávajú sa do popredia **extrémne myšlienky a názory**. To úzko súvisí s výchovou a so vzdelávaním. Vieme, že dnes sa mladá generácia a veľa prvovoličov prikláňa k **jednoduchším a radikálnejším riešeniam** politického života. Osobne si myslím, že to **nie je ich chyba**. Je to chyba spoločnosti, predovšetkým starších generácií. Nevieme s nimi dobre komunikovať a vysvetliť im, čo takáto voľba znamená aj pre ich budúcnosť.

To, že sú mladí ľudia slobodomyselní a radikálnejší, je úplne v poriadku. Každá nová generácia sa búri proti tej starej. My sme to tiež robili. Je však chybou posúvať dialóg do extrémov. Staršia generácia ignoruje mladú a nekomunikuje s ňou. A mladá to, z rebélie, už rieši menej vhodnými spôsobmi. Treba nájsť **spôsob komunikácie medzi generáciami a čím skôr nadviazať spoločenský dialóg**. Ideálna celospoločenská metóda je prostredníctvom výchovno-vzdelávacieho procesu. A tu sa opäť dostávame k tomu, prečo je školstvo také potrebné a významné pre celú slovenskú spoločnosť.

Začínam mať pocit, že školy sa zamerali len na vzdelávací proces, ale prestali ľudí vychovávať k vlastenectvu, tradíciám a našim stáročiami overeným hodnotám.

Chýba mi väčšia zaangažovanosť školy v oblasti etickej a spoločenskej výchovy. Mladá generácia má v tomto veľké medzery. Hovorím to preto, lebo pôsobím aj **ako šéf hokejového mládežníckeho klubu** a trénujem deti ľadový hokej. S deťmi a mládežou som teda pomerne často v styku. Za tie roky vidím v ich správaní **posun k horšiemu**. Nemyslím si však, že je to chyba detí. Dospelí zlyhávajú v komunikácii, odcudzujú sa deťom, namiesto toho, aby si k nim hľadali cestu. Namiesto toho ich bombardujeme technikou a virtuálnym svetom, ktorý ale detskú dušu a osobnosť neformuje tak, ako si mylne predstavujeme, že by mal.

JUDr. Lukáš Machala

JUDr. Lukáš Machala,
narodený v Prešove 20. 4. 1974.

Štúdium:

- Universiteit van Hasselt, Belgicko,
- Universiteit Breukelen – Utrecht, Holandsko
- Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, odbor žurnalistika, kde získal titul Mgr.
- Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, odbor právo, kde získal titul Mgr.
- Titul JUDr. obhájil v roku 2002 rigoróznou skúškou na tému „Transformácia práva duševného vlastníctva po roku 1989“

Má dlhoročné pracovné skúsenosti nielen v oblasti práva, ale i v žurnalistike. Bol poslancom miestnej časti Bratislava – Dúbravka. V súčasnosti pôsobí v Národnej rade Slovenskej republiky ako štátny radca. Je takisto prezidentom profesionálneho klubu ľadového hokeja Hockey club Petržalka, o. z.

UČEBNICE BUDÚCNOSTI (PODĽA ŠTANDARDU WEB 3.0)

Aký majú potenciál?

Žijeme v dobe masívneho nástupu inteligentných informačných technológií. Naše mobily majú v sebe zabudovaných inteligentných asistentov (napr. Siri, Cortana), do praxe sa dostávajú autonómne humanoidné roboty, Google vie predikovať aj naše prania, nastupuje éra Industry 4.0, žiaci využívajú smartfóny a mobilné aplikácie už na prvom stupni ZŠ a...

... vyberte si učebnicu a otvorte ju na strane 37.

Učebnice máme aj desať rokov staré, v papierovej podobe (a aj tak vyše milióna chýbalo na začiatku školského roku) a ak ich máme v elektronickej podobe, sú buď ako skenované strany alebo pdf súbory.

Akými krokmi chcete tento stav v školstve zmeniť?

Základným krokom je **zvýšenie kvalifikácie pedagogických zamestnancov** a zvýšenie ich motivácie robiť v školstve. **Tam si osobne nemyslím, že je to výlučne vec peňazí.** Myslím si, že mnohé veci sú aj otázkou vnútorného presvedčenia, či chcem niečo urobiť pre výchovu a vzdelávanie mladej generácie, alebo to robím len preto, že mám každý mesiac nejaký plat.

Druhou vecou je zlepšiť **spoločenský dialóg medzi pedagógmi a rodičmi**, pretože tam, myslím si, vytvárame veľké bariéry a nedorozumenia. Rodičia by mali rešpektovať, **že učitelia sú tí, ktorí rozumejú**

výchovno-vzdelávaciemu procesu, pretože na to majú kvalifikáciu.

A najpodstatnejšia úloha je **venovať sa mladým ľuďom** inak, ako sa im venujeme teraz. Mali by sme **skončiť s alibizmom a formalizmom vo výchovno-vzdelávacom procese**. Staršia generácia **prestala s mladými normálne komunikovať**. Myslím si, že cez materiálne kompenzácie si zabezpečí pokoj. Chýba nám **skutočný a úprimný generačný dialóg**. Podľa mňa má mnoho mladých pocit, že sú **na Slovensku nepotrební, že sú na príťaž**. A to je veľmi zle. Bol by som rád a budem sa snažiť, aby mladí ľudia na Slovensku ostali a naopak, aby sa **vracali späť na Slovensko**. Lebo mládež je držiteľkou rána a budúcnosti nás všetkých.

Zdroj: UCN

INZERCIA

Naši žiaci žijú v dvoch oddelených svetoch – vo svete internetových informácií, sociálnych sietí, inteligentných aplikácií a smartfónov a vo svete papierových učebníc, ktoré si dajú do tašky a nesú do školy (alebo aj nie).

Sen o učebnici novej generácie

Predstavme si učebnicu, ktorá je:

- ✓ neustále dostupná každému cez ľubovoľný dostupný počítač, tablet a aj smartfón (nemusí sa kupovať ani vrátiť na konci roka, je dostupná aj rodičom a súrodencom);
- ✓ priebežne aktualizovaná (dôležité napr. vo výučbe informatiky);
- ✓ má v sebe rýchle sémantické vyhľadávanie a žiak nájde to, čo potrebuje, na prvý pokus a do troch sekúnd;
- ✓ prepojená s praxou, praktickými príkladmi, ukážkami a odkazmi;
- ✓ so zvýraznením „learnable“ a „searchable“ častí. Learnable (to, čo sa naučíme a zapamätáme si na celý život – napr. čo je byte, súbor, priečinok, formátovanie) a tzv. searchable (to, s čím sa oboznámime, vieme, že to existuje a v prípade potreby si to nájdeme – napr. číslovanie strán v sekciách dokumentu, tvorba matematických vzorcov, druhy orchideí);
- ✓ a mnoho iného.

Tento sen podporuje aj stratégia **Učiace sa Slovensko – pre regionálne školstvo**:

„Efektívne fungujúce regionálne školstvo poskytujúce kvalitnú výchovu a vzdelávanie, reagujúce na aktuálne i očakávané potreby jednotlivca a spoločnosti a osobitne na potreby hospodárskej praxe, dostupné pre všetky vrstvy spoločnosti, poskytujúce deťom a žiakom radosť zo získavania vedomostí a ich osobného rastu, ako i základ zdravého životného štýlu...“

Od sna k realite

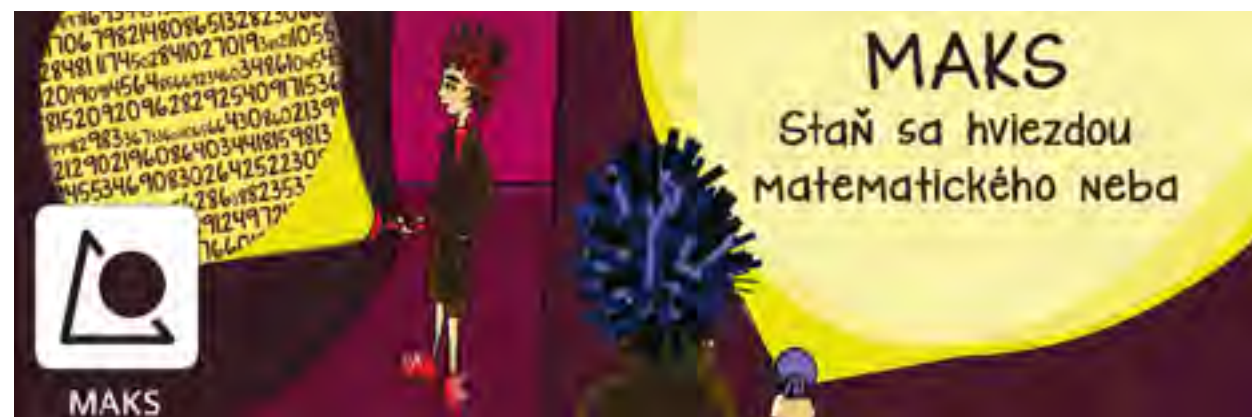
Web 3.0 nám poskytuje nástroje, aby sme mohli takéto sny realizovať. Jedným z týchto nástrojov sú aj stromy vedomostí podľa štandardu W3C SKOS. Stromy vedomostí aktívne využívajú aj najinovatívnejšie firmy sveta, ako sú SpaceX či Tesla Elona Muska.

Strom vedomostí sa líši od bežného spojitého textu učebnice tým, že informácie sú rozčlenené do relatívne samostatných blokov či tém, ktoré sú vhodne pomenované, samostatne využiteľné, hierarchicky usporiadané, s webovou adresou, na ktorú sa dá odkazovať.

Vďaka tomu je aj pri veľkom množstve faktov a rozsahu (napr. ako 300-stranová kniha) zachovaná prehľadnosť a ľahkosť prístupu. V strome vedomostí je implementované aj veľmi účinné vyhľadávanie a možnosť priameho internetového prístupu k jeho obsahu (aj cez smartfón).

Na základe hierarchického členenia je vytvárané ku každej vetve stromu tzv. sémantické okolie – blízke susedné podradené a nadradené témy a súvisiace pojmy.

INZERCIA

Príklady využitia stromu vedomostí učiteľom (voliteľné – ak je na to priestor)

Uvádzame niekoľko príkladov využitia stromov vedomostí tak, ako boli realizované v reálnej pedagogickej praxi.

Príprava učebného plánu

Učiteľ sa inšpiruje štruktúrou stromu vedomostí pri príprave učebného plánu. Pozerá si, ktoré bloky by boli vhodné na výučbu a v akom rozsahu (podľa hodinovej dotácie a úrovne žiakov či studentov).

Nové možnosti organizácie priebehu hodiny

Strom vedomostí uľahčuje zadanie samostatnej práce počas skúšania, keď žiaci zvyčajne majú snahu odbiehať na sociálne siete. Strom vedomostí eliminuje nutnosť žiakov písať si poznámky o základnej látke (napr. ak chýba učebnica). Namiesto písania klasických poznámok si žiaci môžu písať poznámky o problémoch, ktoré mali počas výučby, námety na využitie danej činnosti, ako by danú činnosť učili iných a pod.

Príprava hodiny

Učiteľ si zo stromu vyberá a kopíruje podľa potreby bloky do prípravy na hodinu a následne si ich upravuje.

Podklad pre žiaka, ktorý chýbal

Ak žiak chýbal, učiteľ nemá dostatok času individuálne vysvetľovať prebranú látku. Odkáže žiaka na príslušnú tému v strome vedomostí alebo mu zo stromu vedomostí skopíruje potrebné časti.

Práca s integrovanými žiakmi

Ak má učiteľ v triede integrovaných žiakov, vyžadujú si osobitný prístup. Strom vedomostí umožňuje ľahko zadať ostatným žiakom samostatnú prácu v čase, keď sa venuje integrovaným žiakom. Pre úspech integrovaného žiaka je dôležitá podpora zo strany rodičov. Rodičia majú v strome vedomostí vhodný podklad, ktorý môžu využívať pri doučovaní žiaka v domácom prostredí.

Nová forma samostatnej práce (písomky)

Učiteľ rozdá žiakom zadanie na samostatnú prácu s tým, že majú právo využívať strom vedomostí. Tým simuluje reálnu prax, kde zamestnanec dostane úlohu a je na ňom, či pri jej plnení využije nejaký zdroj vedomostí alebo nie. Keďže žiaci majú k dispozícii strom vedomostí, zadanie môže byť náročnejšie.

O autoroch

Mgr. Mária Daniláková
učiteľka informatiky na Strednej odbornej škole masmediálnych a informačných štúdií v Bratislave (SOŠMIŠ), spoluporkyňa a testerka Web 3.0 stromov vedomostí v praktickej výučbe

RNDr. Michal Danilák
bývalý učiteľ informatiky na LF UPJŠ, tvorca prostredia Lewik pre Web 3.0 stromy vedomostí

100 ROKOV ČESKOSLOVENSKA V NAŠEJ ŠKOLE S PODTITULOM „ROZPRÁVAME RODINNÉ PRÍBEHY“

Slovenské národné múzeum a Národní muzeum pripravili v rámci pripravovanej spoločnej Česko-slovenskej a Slovensko-českej výstavy **jedinečný súťažný vzdelávací projekt 100 rokov Československa v našej škole s podtitulom „Rozprávame rodinné príbehy“**.

Žiaci základných a stredných škôl môžu odhaľovať príbehy na prvý pohľad obyčajných predmetov z obdobia spoločného štátu Slovákov a Čechov, ale aj osudy majiteľov týchto predmetov. Prostredníctvom rozhovorov s pamätníkmi v rodine či so známymi zistia zaujímavé informácie o tom, ako sa vtedy žilo, a odhalia takmer zabudnuté rodinné príhody. Výsledky svojho bádania potom predstavia na výstave usporiadanej priamo vo svojej škole.

Porota zložená z členov autorského tímu Česko-slovenskej a Slovensko-českej výstavy vyberie zo školských kolektívov zapojených do súťaže

vítazov. Výhrou je dvojdnový zájazd so zaujímavým programom na Česko-slovenskú a Slovensko-českú výstavu do Bratislavy v **júni 2018**.

Súčasťou materiálov k súťažnému vzdelávaciemu projektu je aj **metodický pomocný materiál** pre pedagógov, ktorý pedagógom poskytne návod, cenné rady, námety a odporúčania, a pritom necháva priestor ich fantázii. Pedagógovia najlepšie poznajú svoju triedu a najlepšie vedia, ako aktivitu upraviť a prispôbiť svojim podmienkam a tiež vzdelávacím oblastiam, ktorým sa chcú venovať.

Harmonogram súťaže

7. september – 30. november 2017 – zasielanie prihlášok súťažných kolektívov

Prihlášky môžete posilať naskenované online formou, ako prílohu e-mailu pribeh_slovensko@cesko-slovensko.eu alebo prostredníctvom Slovenskej pošty na príslušnú adresu.

7. september 2017 – 31. január 2018 – práca školských kolektívov na projekte, zaslanie fotodokumentácie a krátkej anotácie školských výstav

30. november 2017 – metodický seminár pre pedagógov prihlásených školských kolektívov v SR (SNM – Historické múzeum na Bratislavskom hrade), v ČR (Národní muzeum Praha – nová budova) Bližšie informácie nájdete po 28. 10. 2017 na stránke www.cesko-slovensko.eu.

28. marca 2018 – vyhlásenie víťazov súťaže

jún 2018 – spoločná exkurzia víťazných tried s workshopom zameraným na vzájomnú spoluprácu a odovzdávanie cien (všetky informácie dostanú víťazné kolektívy po 28. 3. 2018)

1) Zadanie výskumnej práce

Časová náročnosť:
max. 45 min.

Úlohou žiakov je iniciovať **medzigeneračný rozhovor** so svojimi rodičmi, s prarodičmi, príbuznými či so známymi. Hlavnou témou rozhovoru bude osobný predmet, dokument, fotografia, ku ktorému/ktojej má respondent vzťah a viaže sa k nemu/nej nejaký príbeh. Od daného predmetu sa tak bude odvíjať rozprávanie samotného životného príbehu, krátke osudové príhody alebo spomienky. Rozhovor si žiak môže nahráť na diktafón či mobilný telefón alebo si poznámky jednoducho zapísať.

Dôležité je vopred získať súhlas pamätníka – respondenta (tlačivo je dostupné na www.cesko-slovensko.eu). Pamätník musí súhlasiť s použitím predmetu na potreby školskej výstavy, ako aj s verejným použitím fotografie na výstave či konkrétneho predmetu a príspevku na www.cesko-slovensko.eu a sociálnych sieťach organizátora projektu.

Návrh na otázky pre pamätníka:

- Máš nejaký predmet, ku ktorému sa viaže zaujímavá spomienka?
- Odkiaľ ho máš? Kde si ho získal/-a?
- Prečo si ho tak dlho schovávaš?
- Kde si vtedy býval/-a?
- Učili ste sa v škole iné predmety ako dnes?
- Ako si trávil/-a voľný čas? (Mali ste televíziu, mobil, chodili ste do kina, nákupných centier, na koncerty, kde ste chodili športovať...?)

2) Diskusia nad príbehmi

Časová náročnosť:
45 – 90 min.

Žiaci prinesú do školy napísané príbehy, napr. formou písomnej domácej úlohy, ktorú môžete skontrolovať. Na nasledujúcej hodine sa môžete o získaných predmetoch a príbehoch ich majiteľov rozprávať. Žiaci sa zároveň môžu podeliť o svoju skúsenosť s tvorbou rozhovorov.

3) Tvorba školskej výstavy

Časová náročnosť: Záleží na rozsahu výstavy a získaných predmetoch. Ideálnou voľbou je jeden projektový deň.

4) Umiestnenie fotografie výstavy na webové stránky projektu

Po nainštalovaní výstavy vyfotografujte finálnu podobu celej výstavy a vybraný popis predmetu, ukážku textu (panel, poster alebo nástenku), aby sme mali predstavu, ako ste pri spracovaní predmetu s príbehom majiteľa postupovali. Môžete vyfotiť aj inštaláciu výstavy spolu so žiakmi. Celkom 5 fotografií (max. 10 fotografií) nahrajte na webové stránky výstavy www.cesko-slovensko.eu. Zároveň vo formulári vyplňte krátku anotáciu, v ktorej charakterizujete váš zámer a koncepciu výstavy.

Výsledné fotografie školskej výstavy s krátkou anotáciou školy budú nahrané na webové stránky Česko-slovenskej a Slovensko-českej výstavy do 31. januára 2018.

Všetky potrebné informácie a materiály nájdete na www.snm.sk, podstránka Historické múzeum, sekcia Vzdelávanie.

Zapojte sa do súťažného projektu Slovenského národného múzea a Národního muzea

100 ROKOV ČESKOSLOVENSKA V NAŠEJ ŠKOLE

ROZPRÁVAME RODINNÉ PRÍBEHY

Prehľadajte zásuvky a skrine vašich rodičov, starých rodičov, príbuzných či známych, ktorí zažili obdobie Československa! Určite nájdete zaujímavé predmety. Odhaľte ich príbehy a osudy ich majiteľov na výstave, ktorú usporiadate vo vašej škole!

Výhercovia budú odmenení exkurziou do Bratislavy na Česko-slovenskú a Slovensko-českú výstavu s bohatým zábavným programom.

Viac informácií, ako sa zapojiť do projektu nájdete na: www.cesko-slovensko.eu.

Do súťažného projektu sa môžete prihlásiť do 30. novembra 2017.

www.snm.sk

EXTERNÉ

ANGLIČTINÁRI, UČTE SA ENGLISHONE A ZÍSKAJTE ZAUJÍMAVÉ BENEFITY!

Učitelia anglického jazyka na základných školách z celého Slovenska prejavili počas výzvy v septembri t. r. veľký záujem o didaktické prostriedky EnglishOne. Svedčí to o ich úprimnom záujme a snahe zatraktívniť výučbu angličtiny na našich školách a zaujať tak svojich žiakov, čo je napokon cieľom každého dobrého učiteľa.

Medzitým boli didaktické materiály EnglishOne distribuované do škôl a angličtinári už majú možnosť využívať ich na svojich hodinách. Určite ich preto poteší nasledujúca informácia: tí z nich, ktorí budú aktívne pracovať s digitálnym obsahom EnglishOne, budú môcť získať zaujímavé benefity.

O aké benefity ide a čo je na ich získanie potrebné?

Je potrebné aktivovať svoj účet na www.englishone.sk a označiť benefity, o ktoré máte záujem. Potom začnite čo najskôr na portáli anglictina.iedu.sk využívať funkciu „Vytvoriť úlohu“. Po zadaní a dokončení stanoveného množstva úloh máte šancu získať pre seba a svojich žiakov nasledujúce benefity:

	Vypracované do:	Benefit:
Minimálne 10 vypracovaných úloh	30. 10. 2017	ukážková hodina s lektorom EnglishOne vo vašej škole
Minimálne 15 vypracovaných úloh	30. 10. 2017	hodina angličtiny s rodným hovoriacim (native speaker) vo vašej škole
Minimálne 20 vypracovaných úloh	14. 11. 2017	hodina konverzácie s rodným hovoriacim (native speaker) z British Council vo vašej škole. Tento benefit získa 50 vyžrebovaných učiteľov.
Desať učiteľov, ktorí budú mať do 30. 11. 2017 na portáli anglictina.iedu.sk vypracovaný najvyšší počet úloh (minimálne však 30), získajú pobyt vo Veľkej Británii!		

Dôležité: Za vypracovanú úlohu sa považuje úloha vytvorená učiteľom a vyplnená min. 10 žiakmi. Viac informácií o EnglishOne materiáloch, aktivitách aj benefitoch nájdete na www.englishone.sk.

MODERNÉ DIDAKTICKÉ PROSTRIEDKY NA VÝUČBU ANGLIČTINY PRE STREDNÉ ŠKOLY

English|G

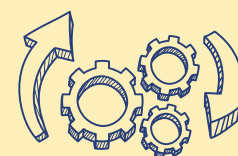
PRIDAJTE SA K 2000 KOLEGOM ANGLIČTINÁROM EŠTE V TOMTO ŠKOLSKOM ROKU

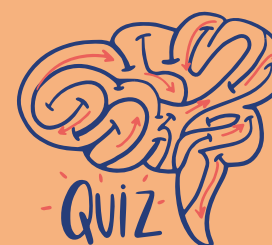
Pre učiteľov anglického jazyka na stredných školách
(vrátane gymnázií, stredných škôl a konzervatórií)

Moderné digitálne vzdelávacie materiály
nielen pre učiteľov, ale aj pre študentov,
úplne ZADARMO a na OKAMŽITÉ používanie

Funkcia pre jednoduché a rýchle vyhľadávanie
podľa témy alebo gramatického zaradenia

Digitálne vzdelávacie materiály použiteľné
s AKOUKOL'VEK učebnicou,
447 lekcií, viac ako 6 000 cvičení,
viac ako 1700 minút audionahrávok

Vhodné aj ako PRÍPRAVA NA Maturity
alebo medzinárodné jazykové skúšky

- 95 % učiteľov uvádza, že materiály EnglishGO sú prínosom pre ich pedagogickú prax
- 98 % odporúča materiály EnglishGO svojim kolegom

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

mpc

METODICKO-PEDAGOGICKÉ
CENTRUM

Podrobné informácie o materiáloch **English|G**
aj UKÁŽKOVÉ LEKCIE nájdete na

www.mpc-englishgo.sk alebo anglictina.iedu.sk

STRETNUTIA, NA KTORÉ SA NEZABÚDA...

*Jozef Gregor
Tajovský
s manželkou
Hanou
Gregorovou
a dcérou
Dagmar,
v roku 1922*

Pri štandardnom oslovení „vážené dámy“ by nám malo napadnúť, či si vôbec uvedomujeme, komu toto oslovenie patrí a kto si ho zaslúži. S touto formuláciou a oslovením sa stretávame v pracovnej aj spoločenskej komunikácii veľmi často. Vieme však, čo sa za oslovením dáma skrýva? O tom, kto je „pravá“ dáma a kto „kvázi“ dáma, máme mylné predstavy. Aký je medzi nimi rozdiel? Pravá dáma nemá problém s ničím a je prirodzená. Kvázi dáma má problém so všetkým a svojimi zásadami otravuje celé okolie.

V októbri 1989 sa jedno z gymnázií v Banskej Bystrici pripravovalo prijať meno slovenského spisovateľa a dramatika Jozefa Gregora Tajovského. Na slávnostnom odovzdávaní nového pomenovania sa zúčastnila aj jeho dcéra pani Dagmar Prášilová, ktorá žila v Prahe. Nebola veľmi uhladená ani diplomatická, hovorila, čo si myslí, a pomenovala veci také, aké sú. Týkalo sa to aj jej spomienok na významné osobnosti literárneho a spoločenského života, ktoré my poznáme len z odborných kníh a literatúry. Hovorila o nezištnom a čistom priateľstve J. G. Tajovského a Janka Jesenského. Bol to tandem realistov, ktorí odsúdili perzekúciu B. S. Timravy, ktorá sa odvážila podrobiť kritike falošné a nikam nevedúce národovectvo, za čo ju trojica našich veľikánov Vajanský, Škultéty a Hviezdoslav verejne obvinili a hrozilo jej trestné stíhanie a väzenie na jeden rok. Spomínala na entuziazmus, s akým pripravovali návrat Martina Kukučína po vzniku Československej republiky, a na ich následné sklamanie, keď ho určité kruhy národovcov začali obviňovať z toho, že silnejúcu maďarizáciu prežil v zahraničí a nebol v ťažkých časoch oporou slovenského národa. Kukučín pod ťarchou týchto výčitiek navždy opustil republiku a už sa nikdy nevrátil.

*„Keď ti bude dobre, neukazuj,
a keď ti bude zle, vydrž!“*

Jozef Gregor Tajovský

Vila Jozefa Gregora Tajovského v Bratislave bola otvorená pre každého a aj keď Hana Gregorová nebola typická slovenská gazdinka, vždy sa pre hostí našli tajovskovské klobásky či tvarohové buchty. Baťko pri každej návšteve zišiel do pivnice stočiť kvalitné víno a rád si so svojimi milými ľuďmi zaspieval

oblúbené pesničky. Takto pohostil aj spisovateľa P. Jilemnického, ktorý si chcel zvýšiť učiteľskú kvalifikáciu, prišiel do Bratislavy na skúšky a prepadol. Keď sa ho Tajovský opýtal, čo nevedel, odpovedal: „Nebudete mi to veriť, baťko, ale vôbec som nevedel nič o vašej predrevratovej próze.“ Miesto výčitiek dostal výdatný obed. Spomínala aj na Fraňa Kráľa, autora literatúry pre deti, ktorý sa paradoxne deťom vyhýbal, ale hneď poznamenala, že to bolo určite preto, lebo trpel vtedy nevyliciteľnou tuberkulózou. O Lacovi Novomeskom povedala, čo vedeli všetci, že to bol kaviarenský typ, ktorý odmietal chodiť so svojimi priateľmi na túry do prírody so slovami: „Čo sa ľudstvo natrápilo, kým vymyslelo kaviarne, a on nemieni krútiť koleso dejín späť.“ V jej spomienkach mal čestné miesto múdry a veľmi inteligentný Vladimír Clementis. Spájalo ich priateľstvo v rovine starší brat a mladšia sestra. Len on si Dášenke dovolil povedať, že z nej nikdy nebude herečka, a aj keď bola najskôr urazená, neskôr mu musela dať za pravdu. Veľmi ju mrzelo, že sa jeho kariéry ministra zahraničných vecí nedožil jej otec, ale po jeho perzekúcii a následnej poprave už nie. Stačilo, keď videla, ako otec trpel po Mníchove a rozdelení I.

ČSR a na následky svojich chorôb a týchto národných tragédií v roku 1940 zomrel.

Pani Dagmar Prášilová žila so svojou rodinou v Prahe a vládnuce kruhy ju na otcov pohreb nechceli pustiť, lebo sa obávali, že odporcovia režimu zorganizujú demonštráciu. Nakoniec dostala povolenie a pod stálym dozorom jej umožnili len formálnu rozlúčku bez účasti blízkych a priateľov a nedovolili jej hrať v SND ani jednu jeho hru.

Táto milá dáma, ktorá mala už 73 rokov, bola plná entuziazmu a nadšenia, radosti zo života, o všetko sa zaujímala a tajuplným hlasom, v ktorom bolo radostné očakávanie, rozprávala o situácii v Prahe na jeseň 1989. Pri návšteve Tajova sa stretla so svojimi rovesníkami, ktoré u nich za I. ČSR slúžili, a večer to roztočila pri klavíri s pánom učiteľom Šebom, ktorý sa zaslúžil o založenie expozície J. G. Tajovského v jeho rodnom dome. Táto pravá dáma sa celý život držala zásady svojho otca Jozefa Gregora Tajovského: „Keď ti bude dobre, neukazuj, a keď ti bude zle, vydrž!“

Zdroj: PhDr. Mária Holubová, PhD.

JAZYKOVÉ OKIENKO

E-MAIL ALEBO EMAIL?

Viete, ktorý tvar je správny? V tomto prípade sa nemusíte báť, ktorý použiť, pretože sú správne oba. Kodifikačné slovníky slovenského jazyka dokonca pripúšťajú ako spisovné aj podoby *mail* a *mejľ*.

Na čo si však treba dať pozor, je skloňovanie slova e-mail v lokáli. Správne treba uvádzať v **e-maille** (s príponou -e na konci), nie v *e-maili*, ako to mnohí robia.

TAKTO SA ROZPLÝVAJÚ DETSKÉ SNY: ŠTUDENTI PEDAGOGIKY SVOJE PLÁNY PO DOKONČENÍ UNIVERZITY VO VEĽKOM MENIA

Medializovaná nespokojnosť s platmi v školstve či ďalšie diskutované problémy tlačia atraktivitu práce pedagógov prudko ku dnu. Tento fakt sa prejavuje na zníženom záujme o prácu učiteľa, takže za posledný rok sa scvrkol počet uchádzačov až o vyše 35 percent. O učiteľstvo pritom strácajú záujem aj absolventi pedagogiky. Namiesto kabinetov a tried ich totiž láka skôr práca v kanceláriách.

O nedostatku učiteľov sa v súčasnosti hovorí často. **Vedeli ste však, že toto leto hľadali školy po celom Slovensku až 743 pedagógov?** Presne toľko bolo inzerátov na pracovnom portáli Edujobs.sk, ktorý spája ponuky v slovenskom školstve na jednom mieste. Toto číslo pritom zahŕňa iba učiteľov materských, základných, základných umeleckých a stredných škôl. Starnúci súčasní učitelia a vývoj demografickej krivky pritom nasvedčujú, že školy môžu mať v budúcich rokoch ešte väčšie problémy.

Počet pracovných miest na pozíciu učiteľa v regionálnom školstve

603 Jún – august 2016
743 Jún – august 2017
140 Rozdiel

Zdroj: Edujobs.sk

Letné prázdniny – pre žiakov oddych, pre riaditeľov stres

Kým žiaci a študenti si počas leta užívajú od školy voľno, riaditelia majú starosti. Práve mesiace jún, júl a august sú totiž sezónou hľadania nových zamestnancov. Riaditelia mali pritom tento rok viac práce – oproti minulému roku sa ponuka voľných miest pre učiteľov regionálneho školstva zvýšila až o 23 percent. To je presne o 140 viac voľných pozícií ako minulý rok.

Uchádzači, kde ste?

Bohužiaľ, zároveň sa ukazuje, že záujem o pozíciu učiteľa neustále klesá. Oproti vlaňajšku sa znížil približne o tretinu. Pre predstavu,

kým v lete 2016 zareagovalo v priemere na jednu ponuku učiteľa v regionálnom školstve približne 10 záujemcov, v tomto roku to je iba 6,49 uchádzača.

Bohužiaľ, nie všetci uchádzači spĺňajú predpoklady. Aj z tohto dôvodu preto niektoré školy pedagógov nenájdu, pričom nedostatok musia často riešiť zvýšením hodín súčasných pedagógov.

Absolventi pedagogiky v kanceláriách

Štatistiky aj prípady z praxe hovoria jasne – atraktivita práce učiteľa za posledné roky výrazne upadá. Z údajov pracovného portálu Profesia.sk navyše vyplýva, že o toto povolanie nejavia záujem ani absolventi pedagogických fakúlt. Tí síce na tomto webe v životopisoch uvádzajú, že majú záujem o prácu učiteľa, ich skutočné reakcie na ponuky však smerujú inam.

Pozícia učiteľa sa pritom minulý rok nedostala ani do prvej desiatky reakcií týchto absolventov. Vyzerá to tak, že ich omnoho viac láka práca v kancelárii. Najčastejšie totiž reagujú práve na ponuky administratívnych pracovníkov či asistentov. Prvú päťku pozícií tvoria ešte predavači, odborní predajcovia a obchodní zástupcovia. Ak o toto povolanie nejavia záujem ani ľudia, ktorí tento odbor vyštudovali, nemôžeme sa čudovať, že celková atraktivita tohto povolania v spoločnosti nie je práve oslňujúca.

Priemerný počet reakcií na jednu ponuku učiteľa v regionálnom školstve

10,2 Jún – august 2016
6,49 Jún – august 2017
35,74 Rozdiel

Zdroj: Edujobs.sk

Najproblematickejšia je situácia v Bratislavskom kraji

O problémoch učiteľov sa často diskutuje aj v médiách. Atraktivite nepomáha ani fakt, že do popredia prichádzajú najmä problémy. Najčastejšie diskutovanou je najmä otázka nízkeho odmeňovania. To je pritom najproblematickejšie najmä v Bratislavskom kraji.

Motivácia pracovať ako učiteľ sa znižuje práve vďaka veľkej diere medzi zárobkami učiteľov a inými prácami, na ktoré sa vyžaduje vysoká škola.

Porovnanie priemerných platov v Bratislavskom kraji

750 € Učiteľ na strednej škole (VŠ vzdelanie 2. stupňa, prax do 1 roka)
1256 € Všeobecný zamestnanec (VŠ vzdelanie 2. stupňa, prax do 1 roka)
506 € Rozdiel

Zdroj: Platy.sk

Napríklad nástupný plat učiteľa na strednej škole bez praxe patrí do 9. tarify. Tá aktuálne predstavuje plat 690 eur v hrubom. Podľa portálu Platy.sk zarobí takýto učiteľ v Bratislavskom kraji v priemere 750 eur v hrubom. V tejto sume sú totiž započítané aj všetky osobné príplatky, príplatky za triedneho učiteľa a podobne. Ak si toto číslo porovnáme s priemerným platom iného zamestnanca v tomto regióne s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, ktorý má menej ako ročnú prax, **jeho plat je až o 67 percent vyšší.**

Zdroj: Nikola Richterová, PR v spoločnosti Profesia

ZÁŽITKOVÉ VZDELÁVANIE PRE PEDAGÓGOV AJ ŽIAKOV

Schopnosť zážitkovo vzdelávať a učiť v súvislostiach by mala byť základom práce každého dobrého učiteľa. Témy ako environmentálna spravodlivosť, zmena klímy či environmentálna migrácia sú náročné a zdajú sa vzdialené a abstraktné.

Sú však súčasťou nášho každodenného života a k ich riešeniu môžeme prispieť našimi každodennými rozhodnutiami. Je však potrebné, aby sme si tieto súvislosti a dosah nášho životného štýlu uvedomili. Aj preto mimovládna organizácia **Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj** v spolupráci s expertmi pripravila pre učiteľov aj žiakov niekoľko pomôcok. Všetky sú súčasťou projektu **SAME WORLD** podporeného finančným príspevkom z **Európskej únie a zo slovenskej rozvojovej pomoci SlovakAid**. Prvou z nich je vzdelávacia sada **EDU-kit**, kde v jednotlivých kapitolách nájdete pedagógovia 60 častí vytvorených odborníkmi. Každá z nich poskytuje informácie, údaje, grafy a obrázky a sú k nim priložené aj praktické cvičenia na prácu so študentmi.

Všetky materiály sú pripravené tak, že ich pedagógovia môžu **ihneď použiť vo vzdelávacom procese**, a čo je najlepšie, sú k dispozícii **bezplatne a online**. Ak však učiteľom nestačilo online samovzdelávanie,

počas septembra a októbra sa mohli zúčastniť na bezplatných školeniach organizovaných vo všetkých regiónoch Slovenska. Pedagógovia druhého stupňa základných škôl a stredných škôl sa na nich učili, ako zážitkovo učiť environmentálnu a globálnu výchovu. Záujem bol veľký.

„Myslíme si, že je veľmi dôležité, aby súčasní žiaci pochopili príčiny a následky zmeny klímy a environmentálnej migrácie a aby si uvedomili súvislosti medzi vlastným konaním a globálnymi zmenami. Počas školenia sme učiteľom ponúkli niekoľko spôsobov, ako sa o nich s deťmi rozprávať tak, aby ich to nenudilo,“ uviedla projektová manažérka SCKR Klára Tóthová.

Súčasťou projektu **SAME WORLD** je aj **online hra**, ktorá môže byť zaujímavá pre pedagógov aj žiakov. *„Nielenže sa zabavia, ale prostredníctvom nej sa aj všeličo naučia. Hra im sugestívne znázorňuje, ako môže vyzeráť naša budúcnosť, ak sa nezačneme k nášmu životnému prostrediu správať zodpovednejšie. Je to hotová apokalypsa. Hráči sa však zároveň dozvedia, ako sa dá tejto apokalypse v reáli zabrániť,“* dodáva Klára Tóthová.

Posledná, **štvrtá, aktivita projektu**, má motivovať mladých ľudí, aby aktívne bojovali za svoje životné prostredie a udržateľný spôsob života. *„Poznáte vo svojom okolí nejaký environmentálny problém? Alebo vám zničili prírodu, vyrúbali stromy a chcú ich nahradiť betónovou výstavbou? Aj o tom nám môžu mladí napísať. Podľa nás je totiž dôležité, aby sa o tom hovorilo. Ak o tom napíšu blog, môžu rozvíriť debatu a záujem verejnosti,“* vysvetľuje Klára Tóthová.

Všetky tieto aktivity majú za cieľ, aby sa študenti nad dôležitými otázkami zamýšľali a snažili sa ich aktívne riešiť. Viac informácií nájdete na stránke SCKR.

*Zdroj: Eva Sládková,
Slovenské centrum pre komunikáciu a rozvoj*

Pozorovateľňa environmentálnej nespravodlivosti

Pracovný list 1

- Do vyhľadávачa napíš adresu URL <http://youth4ej.sameworld.eu>, a dostaneš sa na stránku **Pozorovateľňa environmentálnej nespravodlivosti** (Observatory Against Environmental Injustice).
- Na menu vpravo hore vyber "BLOGPOSTS". Hľadaj medzi uverejnenými blogpostmi blogpost s názvom "Gold mining at Skouries, Halkidiki. The "murder" of 3.000 acres of forest for the sake of human egoism" (Zlatá baňa v Skouries, Halkidiki. Vražda 3.000 akrov lesa kvôli ľudskému egoizmu) (alebo ľubovoľný iný vybraný prípad).
- Podrobne si prečítaj blogpost a potom odpovedz na nasledujúce otázky po diskusii so svojimi spolužiakmi v skupine:

3.1. Čo sa v tomto prípade naozaj stalo?

3.2. Vieš nájsť miesto incidentu na online mape (napr. Google Maps)?

3.3. Ako boli ľudia a životné prostredie ovplyvnené týmto incidentom?

3.4. Čo si myslíš, komu sa stala nespravodlivosť v tomto incidente a ako sa kvôli tomu cíti?

METODICKÉ CENTRUM PRE ŠKOLSKÉ KNIŽNICE

Metodické centrum pre školské knižnice vzniklo na základe dlhodobých aktivít Slovenskej pedagogickej knižnice a v súlade s platnou legislatívou z oblasti knihovníctva.

Prečo sú potrebné školské knižnice?

Školské knižnice by mali v súčasnosti slúžiť na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacích potrieb v rámci svojich škôl. Utváraním knižničného fondu, najmä v súlade s profilom školy, školským vzdelávacím programom a čitateľskými záujmami svojich používateľov, poskytovaním knižnično-informačných služieb a organizovaním vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí by mali skvalitňovať vzdelávanie v školách, rozvíjať informačné schopnosti, zručnosti a čitateľské návyky svojich používateľov. Takisto by školské knižnice mali poskytovať priestor na efektívne využitie voľného času pre všetkých členov školskej komunity.

Prečo je potrebné Metodické centrum pre školské knižnice?

Práve Metodické centrum pre školské knižnice sa v práci školám a školským knižniciam usiluje pomáhať.

V prvom rade poskytuje odborné poradenstvo pre sieť školských knižníc, ktoré vykonáva formou elektronickej pošty, telefonicky alebo osobne. **Hlavné oblasti** odborného poradenstva sú zamerané najmä na:

- zriadenie alebo zlúčenie školskej knižnice,
- riadenie a prevádzku školskej knižnice,
- výkon odborných knižničných činností,
- podporu a rozvoj čitateľskej a informačnej gramotnosti.

Nech už potrebujete ktorúkoľvek z uvedených oblastí, všetko nájdete na webovom rozhraní Slovenskej pedagogickej knižnice (www.spgk.sk) v časti **Školské knižnice**, ktorá je tematicky štruktúrovaná na kategórie a podkategórie:

- aktuálne informácie,
- metodické usmernenia,
- odporúčania,
- záväzné platné predpisy, obzvlášť nevyhnutné pre zriaďovateľov školských knižníc,
- rozmanité dokumenty či rôzne praktické, jednoduché a originálne tipy na zorganizovanie podujatí **na podporu zvyšovania úrovne čitateľskej a informačnej gramotnosti a kultúry čítania** žiakov základných a stredných škôl.

Metodické centrum pre školské knižnice **vypracúva a aktualizuje metodické materiály** pre zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov v súlade s platnou legislatívou a s cieľom pomôcť im **zorientovať sa** v právnych a odborných otázkach týkajúcich sa zriadenia, zrušenia, zlúčenia, riadenia, činnosti a prevádzky školskej knižnice, ako napríklad príručku pre školského knihovníka, vzor štatútu školskej knižnice, vzor knižničného a výpožičného poriadku, metodické usmernenie k povinným evidenciám školskej knižnice, komentáre k právnym normám z oblasti knihovníctva a mnoho iných.

Neviete si rady pri zriaďovaní a prevádzke školskej knižnice?

Ďalšou vzdelávacou aktivitou Metodického centra pre školské knižnice je organizovanie **celoslovenských odborných seminárov** pre zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov. Hlavnou náplňou odborných seminárov je najmä skvalitnenie vedenia

povinných odborných evidencií, vykonávanie revízie knižničného fondu a vyradovanie knižničných dokumentov v súlade s platnou legislatívou. Doplňujúcim programom odborných seminárov sú **prednášky** zamerané na **elektronizáciu školskej knižnice** a na **podporu vzdelávania v informačnej gramotnosti**. Odborné semináre sa od roku 2007 každoročne organizujú buď v priestoroch Slovenskej pedagogickej knižnice, alebo v priestoroch niektorej regionálnej knižnice.

Ďalšie činnosti Metodického centra pre školské knižnice

Projekty na podporu čítania

Metodické centrum pre školské knižnice pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc a pri príležitosti októbra ako Medzinárodného mesiaca školských knižníc organizuje **dva národné projekty a jeden medzinárodný projekt**, ktoré sú zamerané na podporu čítania žiakov základných a stredných škôl.

- Celoslovenský projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc – len pre školské knižnice. Cieľom je zábavnými formami práce s knihou podporiť **u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe**, k školskej knižnici, čítaniu a poznávaniu nového.

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice

Slovenská pedagogická knižnica,
Hálova 6, 851 01 Bratislava
Tel.: 02/68 20 86 10,
e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk

- Česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spája školy* a celoslovenský projekt *Záložka do knihy spája slovenské školy*. Projekt y sú určené všetkým základným a stredným školám v Slovenskej republike a Českej republike. Cieľom je predovšetkým pomôcť slovenským a českým **pedagógom zábavnou a hravou formou získať žiakov pre čítanie**.

Vzdelávacia činnosť

Metodické centrum pre školské knižnice organizuje od roku 2006 pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky **medzinárodnú konferenciu Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl**.

Cieľom je najmä charakterizovať špecifiká činnosti školských knižníc a nadviazať nové pracovné kontakty medzi zriaďovateľmi školských knižníc.

Výstupom z medzinárodnej konferencie je vždy **elektronický zborník**, ktorý napríklad obsahuje príspevky **o stave školských knižníc za dané obdobie**, o realizovaných projektoch na podporu čítania v Slovenskej republike a Českej republike, o rôznych formách a metódach individuálnej a kolektívnej práce s používateľmi školských knižníc.

Ostatné činnosti

Metodické centrum takisto vykonáva aj prednáškovú, publikačnú a propagačnú činnosť, ktorá je najmä zameraná na skvalitnenie a zefektívnenie činnosti školských knižníc.

ČLOVEK A SVET PRÁCE...

... ĎALŠÍ Z KRUHŮV POZNANIA PREDŠKOLÁKA

Hlavným cieľom tejto vzdelávacej oblasti je utváranie a rozvíjanie základných zručností dieťaťa zvládať úkony bežného dňa a zručností pri používaní nástrojov potrebných v bežnom živote, pričom dôraz sa kladie na rozvíjanie tých, ktoré sú v rámci vývinového hľadiska pre dieťa dôležité, napr.:

- vytvára grafomotorické predispozície,
- lepšie zvláda samoobslužné činnosti,
- zvláda bežné úkony v domácnosti.

Významnú súčasť vzdelávacieho obsahu tvorí rozvíjanie **elementárneho technického myslenia**. Dieťa spoznáva vlastnosti materiálov a učí sa využívať to, čo o materiáloch vie.

Aby bolo dieťa v technických zadaniach úspešné, musí:

- byť vnímavé voči prostrediu,
- pozorovať vlastnosti predmetov,
- pokusom a omylom skúšať rôzne riešenia,
- tvorivo pristupovať k využívaniu dostupných materiálov a nástrojov.

Materiály a vlastnosti

Učiteľka zameriava pozornosť detí na skúmanie **vlastností** rôznych predmetov a následne sa spolu s deťmi **pokúša** triediť ich podľa materiálov, z ktorých sú vyrobené. Skúmajú spolu rôzne druhy materiálov a zamýšľajú sa nad možnosťou ich použitia, pričom sa prednostne sústreďujú na **prírodné materiály**: *kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod.*

Pri zvažovaní možností ich využitia pri tvorbe špecifických výrobkov spolu zdôvodňujú využitie vymenovaním vlastností, ktorými sa materiál líši od iných materiálov. Neskôr učiteľka vedie deti k podobnému skúmaniu človekom **upravených materiálov**: *papier, plasty, sklo, kovy, textil a pod.*

Na základe rozpoznávania rôznych materiálov sa učiteľka snaží viesť deti k rozvoju **recyklačných spôsobilostí** – k triedeniu odpadu.

Príklad hry z interaktívneho programu z ABC Materská škola: „**7 Kruhův poznania predškolačka**“ na rozpoznávanie rôznych materiálov a rozvoja recyklačných spôsobilostí – triedenie odpadu

Interaktívna hra – Triedenie odpadu – papier, sklo, plasty, kov. Čo kde patrí?

Presuň predmety do správneho odpadkového koša, všimaj si farbu košov.

Konstruovanie

Učiteľka zadáva deťom jednoduché konštrukčné úlohy, pričom pri ich riešení zapája deti a neustále sa pýta „AKO?“:

- **Ako** postaviť stenu z kociek, aby bola stabilná?
- **Ako** vytvoriť loďku, ktorá bude plávať na vode?
- **Ako** zložiť papierové lietadlo, aby letelo čo najdlhšie?
- **Ako** vytvoriť padák, ktorý spomalí pád predmetu najlepšie?

Užívateľské zručnosti

Učiteľka vytvára situácie, v ktorých majú deti **možnosť spontánne vyberať náradie** na prípravu a/alebo **úpravu predmetov**, prostredia, materiálov. Počas používania náradia a nástrojov vedie deti k ich efektívnemu a bezpečnému spôsobu používania, pomáha zlepšovať spôsobilosť používať nástroje a náradie správne.

V tejto oblasti sa kladie dôraz na rozvoj:

- **jemnej motoriky** – navliekanie korálikov, triedenie drobných predmetov, skladanie, papiera;
- **zručnosti** – hrabanie, skrutkovanie, prelievanie, presýpanie, pranie mydlom, strihanie atď.

TIP:

Blíži sa zima. Zahrajte sa s deťmi na

„**Tri oriešky pre Popolušku**“.

- Popoluška triedi „šošovicu zvlášť, kukuricu zvlášť.“
- Popoluška „perie v jazere“.
- Popoluška pracuje na statku – zametá najskôr malou metličkou, potom veľkou metlou.

Technológie výroby

Učiteľka sprostredkuje deťom vedomosti o výrobe niektorých vybraných výrobkov:

- ako sa z múky vyrába chlieb,
- zo smotany maslo,
- z ovocia džús,
- z novín recyklovaný papier,
- z bylín čaj...

Ideálne je, keď si deti môžu dané postupy vyskúšať a spolu s pani učiteľkou živo diskutujú o zážitkoch a skúsenostiach.

Remeslá a profesie

Dôraz sa kladie najmä na tradičné remeslá – tehlárstvo, hrnčiarstvo, tkáčstvo, košíkárstvo a pod. Ideálne je, keď si deti môžu nejaké remeslo aj vyskúšať a diskutovať, napríklad o tom, z čoho sa vyrába prútený košík, čím vieme tento materiál nahradiť, aké sú jeho vlastnosti alebo čo sa stane, keď košík upletieme zo slamy.

Tady je tesař, klempíř, zedník
a ten, co otesává kameny, je kameník.
A tady služka, oráč, kamnář,
ten, když se umeje, je k nepoznání komíník.
Ten dláždí ulice, ten kove podkovy,
ta krmí slepice, ta peče cukroví.
Ten umí to a ten zas tohle
a všichni dohromady udělají moc...

... A slunce dost a dost, pro staré, pro děti
a děti pro radost a radost pro děti.
A budem společně svět a mír milovat
a budem společně pro ten svět pracovat,
když všichni všechněm všechno dáme,
tak budem všichni všechno mít dohromady.

Viac interaktívnych hier a projektov nájdete na www.abcmaterskaskola.sk – Nový ŠVP pre MŠ – 7 Kruhův predškolačka – Interaktívny program pre materské školy.

Zdroj: Viera Pechová, UCN

AKO PRIPRAVIŤ PIATAKOV NA TESTOVANIE?

Túto otázku si kladú učitelia testovaných predmetov tak v 5. ročníku základnej školy, ako i učitelia primárneho vzdelávania. Hľadajú prostriedky a spôsoby, ako dosiahnuť vyššie percento úspešnosti v testovaní piatakov. Na začiatku školského roka 2017/2018 boli riaditelia škôl informovaní, že testovanie piatakov nebude z finančných dôvodov prebiehať celoplošne, ale bude realizované len na vybratých školách. Pred mesiacom sa však zmenilo obsadenie postu ministra školstva a nová pani ministerka zmenila i názor na realizáciu testovania piatakov. Termín T5 je stanovený na 22. novembra 2017.

V našom dotazníku s učiteľmi (jeho čiastkové výsledky sme uverejnili v predošlom čísle) sme sa v jednej z otázok pýtali učiteľov, či v škole venujú prípravu na T5 osobitnú pozornosť konkrétnymi aktivitami. Odpovede učiteľov sú v tabuľke 1.

V možnosti „iné“ učitelia uvádzajú využívanie testov T5 z minulých školských rokov na písanie tzv. „skúšobných testov“ s piatakmi, ďalej uvádzajú súkromné doučovanie žiakov, ktoré si zabezpečujú a finančne hradia rodičia. Niektorí učitelia uvádzajú, že v školách nerealizujú aktivity, ktoré sú vyslovene zavedené pre prípravu na T5, nanajvýš je to priebežné opakovanie zaradené počas vyučovacích hodín testovaných predmetov.

Tabuľka 1:
Aktivity
na prípravu
žiakov na T5

Odpovede na otázku	Absolútne početnosti	Relatívne početnosti
áno, založili sme krúžok na prípravu na testovanie	41	5,2 %
zvýšili sme počet hodín SJL a MAT využitím disponibilných hodín v ŠkVP	145	18,4 %
realizujeme doučovania žiakov pred prípravou na T5	149	19 %
zakúpili sme (rodičia uhradili) publikácie s testami na prípravu na T5	162	20,6 %
iné	268	34,1 %
neodpovedalo	21	2,7 %
SPOLU	786	100 %

Uvedené aktivity môžeme považovať za hľadanie prostriedkov zlepšenia úspešnosti piatakov v testovaní. Zvýšenú pozornosť treba venovať odpovediam učiteľov o zakupovaní publikácií s úlohami na prípravu na testovanie. Mnohé firmy sa vrhli na vydávanie materiálov na testovanie, ich propagáciu a predaj za nie nízke ceny.

Poznámka: *Nedávno som sa zúčastnila na školení, ktoré malo byť venované rozvoju čitateľskej gramotnosti žiakov. Moje očakávania, že sa dozviem niečo nové, sa však nenaplnili. Zopakovala som si počas prezentácie základné pojmy o čitateľskej gramotnosti a prešli sme k propagácii knižných materiálov na testovanie žiakov. Viacerí učitelia si publikácie zakúpili a po dohode s vedením školy dohodli si hromadné objednávky. Zistila som, že testovanie žiakov a príprava naň sa postupne stáva veľkým biznisom.*

A tak sa znovu pýtam: „Ako pripraviť piatakov na testovanie?“

Podnety na odpoveď som našla v dotazníku v odpovediach učiteľov na otázku, ako si najčastejšie pripravujú vlastné testy na hodnotenie žiakov. Odpovede učiteľov sú v tabuľke 2.

Úlohy v testoch T5 sú tvorené podľa kognitívnych úrovní Bloomovej taxonómie, ktorú používa na vlastnú prípravu testov len 8,9 % učiteľov. Tu sa nám ukazuje cesta, ako nájsť odpoveď na otázku prípravy piatakov na testovanie.

V súvislosti so zložením testových úloh v T5 a odpoveďami učiteľov v tabuľke 2 je nutné venovať veľkú pozornosť vzdelávaniu učiteľov v oblasti uplatňovania Bloomovej taxonómie pri tvorbe úloh na použitie v testoch, ale i celkovo pri kladení otázok v procese učenia sa žiakov. Vo vyučovacom procese by mali učitelia primárneho vzdelávania diferencovane zadávať žiakom úlohy na rozvoj nielen zapamätania, porozumenia, ale aj aplikácie, analýzy i vlastného hodnotenia získaných poznatkov.

Teda nie riešenie úloh z publikácií na prípravu na testovanie, zavádzanie doučovania v škole i mimo nej, ale skvalitnenie vyučovacieho procesu na primárnom stupni využívaním Bloomovej taxonómie v procesoch učenia sa žiakov dáva piatakom záruku úspešnosti zvládnutia testu. Ak k tomu pridáme rozvíjanie zručností pri práci s textom a aktivity na zvládanie stresových situácií, môžeme si byť istí, že pre prípravu žiakov na testovanie sme urobili maximum.

Prajem piatakom vašej školy veľa úspechov v tohtoročnom novembrovom testovaní!

PaedDr. Monika Brozmanová
riaditeľka ZŠ, externá doktorandka PF UMB

Odpovede na otázku	Absolútne početnosti	Relatívne početnosti
samostatne, podľa vlastného úsudku o ovládaní učiva žiakmi	434	55,2 %
pri tvorbe alebo výbere úloh používam Bloomovu taxonómiu	70	8,9 %
väčšinou si stiahnem test z virtuálnej knižnice, internetových stránok	246	31,3 %
vždy používam overené testy od kolegov	29	3,7 %
neodpovedalo	7	0,9 %
SPOLU	789	100 %

Tabuľka 2:
Príprava
vlastných
testov
na hodnotenie
žiakov

ŠPECIFICKÉ PORUCHY UČENIA (ŠPU)

PHDR. JANA THOLTOVÁ, PSYCHOLOGIČKA
VÝSKUMNÝ ÚSTAV DETSKEJ PSYCHOLÓGIE A PATOPSYCHOLÓGIE

Druháčka Betka má ťažké depresie, hovorí, že sa radšej nemala narodiť, keď sa musí tak trápiť v škole a aj tak dostáva len štvorky. Každé ráno plače, bolí ju bruško a nechce ísť na vyučovanie. Podobnú psychickú traumu dennodenne zažíva veľké množstvo detí, ktoré trpia špecifickými poruchami učenia.

Naša krajina dáva možnosť všetkým deťom bez rozdielu získať kvalitné základné vzdelanie, čo je nevyhnutný predpoklad pre život, prácu či ďalšie štúdium vo vyspelej spoločnosti. K tomu, aby sa mohol človek vzdelávať, je nevyhnutné, aby vedel dobre čítať a písať. Nie je možné pochybovať o tom, že zvládnutie správnej techniky čítania má pre vzdelávanie prvoradý význam, a to aj v súčasnej modernej spoločnosti, presýtenej špičkovými technológiami.

Prevažná väčšina detí na základných školách sa bežne používanými metódami naučí správne čítať a písať a tým dostane základ, na ktorom buduje svoje vzdelávanie a životné uplatnenie. Okrem tejto veľkej skupiny máme v školách určité percento detí, ktoré v dôsledku drobného poškodenia niektorej mozgovej oblasti, prípadne jej nerovnomerného či nedostatočného vývinu, má mimoriadne problémy so zvládaním techniky čítania, prípadne písania. Zaujímavosťou je, že takéto deti majú zväčša priemernú, často nadpriemernú inteligenciu. Tieto jednotlivé poruchy zaraďujeme k tzv. vývinovým poruchám učenia. Vývinovým z toho dôvodu, že ide o poruchy, ktoré sa prejavujú až na určitom stupni vývinu (napr. vstupom do školy). Takéto poruchy učenia môžu život dieťaťa veľmi negatívne ovplyvniť na dlhé obdobie, prípadne úplne znemožniť jeho plynulé vzdelávanie.

Od dieťaťa, ktoré má obe ruky v sadre, nik nečaká, že bude písať úlohy a jeť samo pri stole. Keď má ruky v sadre, znamená to, že má problém. Keď však dieťa píše nečitateľne, veľmi pomaly a s nevýslovnou námahou, lebo trpí špecifickou poruchou písania, jeho problémy prehládame. Je za ne dokonca trestané zlými známami

či početnými poznámkami v žiackej knižke, pretože tento „skrytý“ hendikep na rozdiel od sadry nie je vidieť. Namiesto pochopenia a profesionálnej pomoci sú tieto deti často vystavované neustálemu karhaniu, zosmiešňovaniu a ponižovaniu, mnohokrát pred celou triedou. Následky nenechajú na seba dlho čakať. Dieťa reaguje buď vzdorom alebo únikom do neurózy, pridružujú sa psychosomatické ťažkosti, neskôr poruchy správania, prípadne iné osobnostné ťažkosti.

Základné kritériá diagnostiky ŠPU

1. Zreteľná disproporcía medzi zistenou inteligenciou a podávanými výkonmi
2. Porucha nemá príčinu v telesnej chorobe a nevznikla ani na sociálnom alebo emocionálnom základe (*stavy úzkosti, zlé rodinné zázemie, EPI...*)
3. Dokázaná dysfunkcia poznávacích centier mozgu (*psychologické alebo neurologické vyšetrenie musí odhaliť poruchu niektorého článku tzv. hierarchie učenia*)

Dys – poruchou nie je, ak je príčinou ťažkostí:

- ťažkosť v učení sa na základe zníženého IQ,
- pomalé osvojovanie čítania, písania a počítania u vývinovo nezrelých detí,
- použitie nesprávnych výukových metód,
- zameškanie školskej dochádzky,
- nižšia sociokultúrna úroveň,
- odlišné jazykové prostredie.

Základné pojmy

Dyslexia porucha osvojenia čítania

Dysgrafia porucha osvojenia písania

Dysortografia porucha osvojenia pravopisu

Dyskalkúlia porucha osvojenia matematických schopností

Dyspraxia porucha osvojovania, plánovania a vykonávania voľných pohybov

DYSLEXIA

Ide o neschopnosť naučiť sa čítať bežnými výučbovými metódami napriek tomu, že dieťa má primerané rozumové schopnosti potrebné na osvojenie čítania a nechýba mu ani primeraná výchovná a vzdelávacia starostlivosť.

Dyslexia je často podmienená poruchami v základných poznávacích schopnostiach, objavuje sa väčšinou už od začiatku školskej dochádzky a vytvára veľký rozdiel medzi schopnosťou čítať a intelektovými schopnosťami. Dyslektik má v škole ťažkosti všade tam, kde sú jeho vedomosti viazané na výkon v čítaní. Nejde však o izolované prejavy, porucha často zasahuje celú osobnosť dieťaťa. Dyslektik má často pocity menejcennosti a narušené sebavedomie. Vytvára sa u neho nechuť k čítaniu, často aj s tým súvisiacemu vzdelávaniu ako takému. Rodičia, ktorí veľakrát nechápu problém dieťaťa, ho preťažujú, trestajú či obviňujú z lenivosti a porovnávajú so súrodencami či spolužiakmi.

Prejavy

Dyslexia môže postihovať technickú stránku čítania (ako čítam), napr. rýchlosť čítania, správnosť čítania, alebo stránku porozumenia prečítaného a schopnosť reprodukovať obsah prečítaného (čo čítam).

Podľa toho, ktorá stránka čítania je postihnutá, hovoríme o dyslexii pravoemisférového alebo ľavoemisférového typu, čo súvisí s lateralizáciou našich mozgových hemisfér. Oba typy sa však môžu vyskytovať aj vo vzájomnej kombinácii.

P-typ

Postihnutá je ľavá (jazyková, rečová) hemisféra, ktorá spracováva obsahovú stránku; dieťa číta technicky celkom dobre, ale pomaly, stratégia jeho čítania je často pomerne presná, nevie však prejsť na čítanie s porozumením.

L-typ

Postihnutá je pravá („percepčná“) hemisféra; dieťa rýchlo prechádza na porozumenie, zameriava sa na porozumenie čítaného, avšak číta technicky zle, s vysokou chybovosťou, často číta veľmi rýchlo.

Dyslexia je porucha učenia, ktorá sa obyčajne prejavuje už v prvých ročníkoch školskej dochádzky a jej náprava sa dá pri ťažších formách v bežných podmienkach triedy pomerne ťažko zvládnuť. Na to, aby bol správne zvolený pedagogický postup pri vzdelávaní detí s poruchami učenia, je potrebné včasné diagnostikovanie zo strany učiteľa a odborných zamestnancov CPPPaP, ČŠPP. Využívanie špeciálno-pedagogickej podpory, špeciálneho prístupu a metód už od začiatku vzdelávacieho procesu (u rizikových detí už aj v predškolskom veku) môže viesť k dobrým výsledkom. Dieťa sa naučí rôznym alternatívnym študijným zručnostiam a stratégiám, ktoré mu pomôžu zvládnuť daný problém. Ak sa tomuto problému nevenuje dostatočná pozornosť, môže to mať následky, ktoré sa budú v budúcnosti ťažšie riešiť. Ak nie je táto porucha riešená včas a dieťa i napriek vynaloženému úsiliu nedosahuje očakávané študijné výsledky, môže byť zo strany učiteľov a rodičov považované za lenivé alebo dokonca hlúpe a často je vystavené posmechu spolužiakov. Slabá informovanosť a nekvalifikovaný prístup môžu viesť k zbytočnému vystavovaniu dieťaťa stresu a negatívnym reakciám okolia. Dieťa s dyslexiou často číta pomalšie a nezrozumiteľnejšie ako iné deti v tom istom ročníku, stupeň jeho čitateľských zručností zaostáva za stupňom zaškolenia a fyzickým vekom. Dieťa sa i vo vyšších ročníkoch môže trápiť s čítaním

a stáva sa, že vinou toho opakuje ročník. Dyslektik má často pocity menejcennosti a narušené sebavedomie.

Navyše, dyslexia sa pomerne často nevyskytuje izolovane, ale v spojitosti s poruchou písania – dysgrafiou. Dieťa s dyslexiou často prenáša chyby, ktoré robí pri čítaní, aj na písanie, no nemusí to byť pravidlom. Deti s poruchami učenia majú k čítaniu výraznú nechuť, ktorá je podmienená práve tým, že sa im v tejto činnosti nedarí, majú s čítaním ťažkosti a chýba im zážitok z úspechu potrebný u všetkých detí, ktorý je nezanedbateľným zdrojom chuti plniť zadané úlohy. Keďže samo tieto ťažkosti prekonať nevie, číta nerado a málo, tým sa prehlbujú jeho nedostatky, chýba mu nácvik potrebný na zlepšenie a skvalitnenie tejto činnosti.

*PhDr. Jana Tholtová, psychologička
Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie*

**Najčastejšie
prejavy dyslexie** ➤

Ťažkosti v poznávaní jednotlivých písmen
zámena písmena za iné, tvarovo, prípadne zvukovo podobné (napríklad: *b – d – p; a – e; m – n; k – h; k – b; p – j; š – s; č – c* a pod.)

Ťažkosti v spájaní hlások do slabík
ťažkosti v spájaní slabík do slov, ťažkosti v čítaní slov, v ktorých sa vyskytuje skupina hlások (napríklad: stôl, tráva, plný, obdobie, hmla a podobne)

Deformovanie slov
prípadne vsúvanie hlások do slov, ktoré sa tam nevyskytujú, či vypúšťanie hlások zo slova, domýšľanie slov, komolenie slov so zmenou ich významu

Problémy v dodržiavaní interpunkčných znamienok
nerešpektovanie čiarok, bodiek, otáznikov

Nerozlišovanie
dĺžky hlások v slove

Neschopnosť reprodukovať
po prečítaní textu často neschopnosť reprodukovať a povedať vlastnými slovami obsah prečítaného

Porucha krátkodobej pamäte
prejavujúca sa najmä pri zapamätávaní si informácií vnímaných sluchom

Deti majú problémy všade tam, kde sú vedomosti viazané na výkon v čítaní

Narušenie mikromotoriky očných pohybov
lateralizácie, koncentrácie pozornosti

Poruchy zrakovej percepcie
P – Ľ a priestorovej orientácie

PhDr. Jana Tholtová

PhDr. Jana Tholtová

Psychologička, terapeutka z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave

- psychologička s I. atestáciou
- zástupkyňa riaditeľa VÚDPaP
- terapeutka s európskym certifikátom
- neurofeedback terapia
- filiálna terapia
- arteterapia, muzikoterapia
- relaxácie, autogénny tréning

Motto: „Nikdy sa nevzdávaj.“

ZDRAVÝ ROZUM DO HRSTI...

... A OBILNINY NA TANIER

V poslednom období sa témy zdravá výživa, detoxikácia či rôzne diéty rozmohli natoľko, že už ani mne sa o tom nechce čítať. Validné vedecké výskumy sú jedna vec, ale konšpiračné teórie o tom, ako nás chce pšenica zabiť a ako schudnete za jeden deň, sú už vec druhá. Akosi sa nám do stravovania priplietlo nezmyselné uznávanie nepodložených teórií, tlak, zastrasovanie, šírenie poplašných správ a panika.

Žiť zdravo si však vyžaduje jednu podstatnú zložku – zdravý rozum.

Vinník číslo 1: PŠENICA

Vymedzenie pojmu podľa múdrej Wikipédie:

Pšenica = rod obilnín z čeľade lipnicovité, ktorých zrná sa používajú na priamu spotrebu ako ľudská potravin (chlebovina) alebo na krmenie hospodárskych zvierat (jadrové krmivo).

Glutén = lepok alebo glutén je zmes proteínov gliadínu a glutenínu. Spolu so škrobom sa nachádzajú v endosperme semien niektorých obilnín, ako sú pšenica, jačmeň, špalda či raž.

Celiakia = autoimunitná choroba, ktorá je spôsobená trvalou neznášanlivosťou imunitného systému voči gluténu (lepku), postihuje hlavne tenké črevo.

A ideme na to, panika sa môže začať...

Panika:

Glutén je pre každého človeka toxický!!!

- Približne 1 % svetovej populácie môže trpieť celiakiou.
- 0,3 % (talianske výskumy) až 6 % (dr. Fasano) populácie môže trpieť neceliatickou gluténovou senzitivitou.

Výsledok:

Približne 93 % ľudí dokáže glutén bez problémov tolerovať.

Panika:

Ked' si nie ste istí, či vaše telo lepok tolerujete, radšej ho vysad'te!!!

Nech sa toto preventívne opatrenie zdá akokoľvek logické, nie je prospešné.

Vysvetlím:

a) Dodržiavam bezlepkovú diétu, aj keď viem, že nie som chorý.

V tomto prípade sa ochudobňujete o množstvo živín, ako je napríklad vláknina, železo, vitamíny skupiny B, vápnik, fosfor či zinok. Bezlepkové potraviny sú vyrábané najmä z bielej bezlepkovej múky, a preto

mnohokrát vyššie uvedené živiny ani len nevideli.

Trend konzumácie bezlepkových potravín prináša aj nemilé zistenie, najmä medzi tými, ktorým bolo „sľúbené“ chudnutie. Môže totiž prispievať k nárastu hmotnosti, pretože veľa konvenčných bezlepkových potravín má veľmi vysoký alebo vysoký glykemický index.

b) Dodržiavam bezlepkovú diétu, pretože si myslím, že by som mohol byť chorý.

Takto však nikto nikdy nezistí, či skutočne je alebo nie je chorý. A tak nedostanete správnu diagnózu, a tak si zvyšujete riziko rakoviny lymfatického systému.

Protiargument:

Ale mne sa uľavilo po vylúčení lepkových obilnín.

Argument proti protiargumentu:

To je síce pekné a som rád, že vám niečo pomohlo, ale stále to neznamená, že máte celiakiu, neceliatickú gluténovú senzitivitu alebo dokonca alergiu na pšenicu. Môže to značiť mnoho iných vecí. Napríklad vám robil problém sacharid typu FODMAP, ktorý je obsiahnutý najmä v bielej múke (jeho štúdiu sa v ambulancii klinickej výživy aktívne venujeme od roku 2015).

Panika:

Lektíny pšenice poškodzujú zdravie!!!

Existujú stovky až desaťtisíce rôznych lektínov. Obsahujú ich obilniny, strukoviny, solanínová zelenina, všetky rastliny, mlieko, mäso, vnútornosti a krv zvierat, plesne, hadie jedy a pod. Niektoré sú pre človeka toxické, iné majú, naopak, veľmi priaznivé účinky (áno, aj protirakovinotvorné).

Účinky jednotlivých lektínov nie sú dostatočne preskúmané, takže poplašné správy o nich sa nezakladajú na faktoch. Povedať, že nemôžeme konzumovať pšenicu, pretože obsahuje jeden potenciálne rizikový lektín, je asi rovnako nezmyselné, ako prestať dýchať, lebo vdýchneme aj vírusy, baktérie či iné chemické nečistoty.

MUDr. Igor Bukovský, PhD.

MUDr. Igor Bukovský, PhD.

- 1984 – 1990 – Lekárska fakulta na Jeseniovej fakulte v Martine a LF UK v Bratislave
- 1999 – PhD. v odbore normálna a patologická fyziológia za výskum včasných štádií aterosklerózy
- 12 rokov učil fyziológiu ľudského tela
- 2004 – ambulancia klinickej výživy
- člen Academy of Nutrition and Dietetics a True Health Initiative dr. Kautza

Čo sme o ňom nevedeli:

Venoval sa plávaniu na vrcholovej úrovni. Ako 15-ročný získal svoj titul majster Československa dospelých, bol mnohonásobným majstrom Slovenska a nedávno držal najstarší slovenský plavecký rekord, ktorý bol prekonaný až po 34 rokoch.

Panika: Pšenica je geneticky modifikovaná!!!

Žiadna existujúca odroda pšenice **nie je GMO**, to znamená, že nebola získaná metódou génového inžinierstva. Bodka.

Panika: Moderná pšenica má vyšší obsah lepku!!!

Obsah bielkovín (vrátane lepku) v pšenici sa za posledných sto rokov **nezmenil**. Konštantne predstavuje **8 – 15 %**. Moderná pšenica je síce nižšia (dr. Borlaug, Nobelova cena), ale napriek tomu neobsahuje viac gluténu, pretože gény týchto vlastností sa nachádzajú na úplne iných chromozómoch.

Panika: Na vine je glyfosát!!!

Za každú cenu treba toho vinníka nájsť! A našli ho v chemikálii, ktorou sa postrekujú obilniny. Konkrétne jedna matematická – informatička ho našla... neviem ako... Inak povedané, **neexistujú žiadne priame dôkazy ani žiadna klinická/epidemiologická štúdia**.

Panika: Pšenica spôsobuje celulitídu a zadržiava vodu v organizme. Je to zabijak štíhlej postavy!!!

Tiež neznášam všetky tie odpudivé tučné Francúzky s tými ich bagetami. Teraz vážne, nejedzte pšenicu v jej najhoršej podobe (biela múka) a bude to v poriadku.

Panika: Cereálie z pšeničných otrúb môžu poškriabať sliznicu hrubého čreva.

Nezmysel. Pokiaľ nebudete jesť ovsené a ryžové **plevy** (vonkajšie tvrdé a ostré obaly zrna, ktoré sa pri klasickom potravinárskom spracovaní ovsu a ryže odstraňujú), nič vám nemôže poškriabať sliznicu čreva. Aj keby ste zjedli zrná pšenice, raže, jačmeňa, tritikalu či špaldy v surovom stave, vo vašom tráviacom systéme sú **desiatky hodín** vystavené pôsobeniu **enzýmov, baktérií, vlhkosti a teploty 36 °C** – tam nemá čo ostať tvrdé a ostré, verte mi.

Panika: V hrubom čreve sa nám usádzajú dlhoročné nánosy odpadu.

Dovoľte mi, aby som vám predstavil Doc. MUDr. Ľubomíra Jorgoša, PhD., prezidenta Slovenskej gastroenterologickej spoločnosti.

Pán doktor, ako dlho už vykonávate kolonoskopické vyšetrenia hrubého čreva?
Viac ako 15 rokov.

Koľko takýchto vyšetrení ste za tie roky urobili?
Vyššie tristo.

Koľko hrubých čriev plných „nánosov a špiny“ ste videli?
Žiadne.

Pán doktor, ďakujem za rozhovor.

Tak, panika sa pominula, už vieme, že chlieb nás nezabije. Otázkou zostáva, ktorý je ten správny.

Určite nie tmavý chlieb. Pomleté obilie predsa nikdy nebude tmavé. To len zase niekto skúša triky a do bielej múky s trochou semienok a zrníček pridáva farbivá: pochutiny ako sladový karamel, trošku kávy, možno cigórie a ktovie, čoho ešte.

Pamätajte, nerozhoduje farba, ale konzistencia a zloženie. Nie je dôležité, či je chlieb tmavý, ale či je **z celozrnej/grahamovej múky**. Celozrnná múka vzniká pomletím celého obilného zrna vrátane obalu (otrúb) a klíčka, čím sa v múke zachovávajú aj vitamíny, minerály a vláknina celého zrna. Grahamová múka je pripravená originálnym postupom: otruby a škrob zrn sa melú samostatne, ale potom sa opäť zmiešajú v pôvodnom pomere. Bohužiaľ, často sa grahamové pečivo pripravuje jednoduchšie, a to pridávaním otrúb do bielej múky počas prípravy cesta. Preto je obsah otrúb v takomto pečive premenlivý.

Ako spoznať ten správny chlieb?

• Hlavne nie je tmavohnedý. Celozrnné či grahamové pečivo je zrnité a drobí sa.

• Vhodné pečivo má aspoň 70-percentný podiel celozrnných múk na všetkých použitých múkach. (Nezabudnite, že ani v čisto celozrnnom chlebe nikdy nebude 100 percent celozrnej múky. Pridáva sa doň totiž aj voda, droždie a soľ.)

• Ak práve na vašom chlebe nie je uvedený podiel múky, nezúfajte, prevláda vždy tá, ktorá je napísaná ako prvá.

Motivácia:
Človek, ktorý poctivo nahradí bielu múku celozrnnou, môže za rok zhodiť 3 – 5 kg čistého tuku.

Viac informácií nájdete v mojich knihách *Sendviče na zdravie*, *Teraz to zide?* *Pravdy a klamstvá o chudnutí* alebo na našej stránke www.akv.sk.

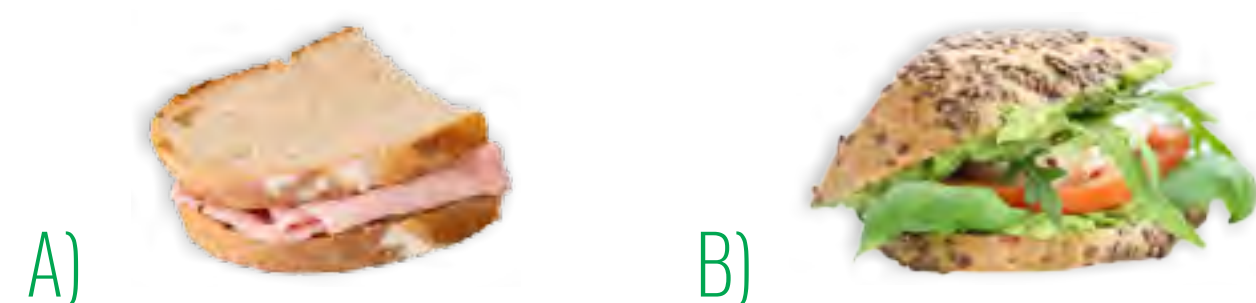
MUDr. Igor Bukovský, PhD.

SÚŤAŽ

SÚŤAŽTE S IGOROM BUKOVSKÝM

Vyhrajte novú knihu *(Za)chráňte svoje črevo/Protiprdková kuchárska kniha*. Stačí odpovedať na jednoduchú otázku:

Ktorý sendvič je zdravý?

Správne odpovede v podobe **A** alebo **B** posielajte na email redakcia@ucn.sk, predmet: **Súťaž** alebo na tel. číslo 0948 801 006. Výhercu vyžrebujeme 11. 12. 2017.

ROZVOJ MOTORICKEJ INTELIGENCIE

TO, AKÉ BUDE DIEŤA TALENTOVANÉ,
MÁ V RUKÁCH AJ TRÉNER A JEHO OKOLIE

Už v predškolskom veku sa rodičia zaoberajú myšlienkou, či dať dieťa na šport alebo nejaký krúžok. Je to obdobie, v ktorom môže rodič významným spôsobom ovplyvniť celý život dieťaťa. Ak mu dokážete nájsť správny šport, ktorý ho pohltí, bude sa naň tešiť a rýchlo v ňom napredovať, máte šťastie vyhrať. Vybrať pre dieťa správny šport už v predškolskom veku znie síce na jednej strane fantasticky, ale na druhej strane to naráža na svoje limity. Genetika je silná vec, ale nie taká silná, aby dopredu určila, v čom bude dieťa talentované. Samozrejme, existujú výnimky, keď zohráva takú vysokú rolu, že vieme o dieťati povedať, že bude dobrý šprintér, pretože má pomer rýchlych a pomalých svalových vlákien vyšší ako 75 %. Alebo z jeho úrovne VO2 max vieme určiť jeho vytrvalosť. Toto sú veličiny, ktoré sú značne geneticky determinované a významným spôsobom určujú smerovanie. Avšak sú to veličiny, ktoré sa využijú pri biomechanicky jednoduchých športoch ako behanie či bicyklovanie. Čo však

O spoločnosti iMove

Spoločnosť sa profesionálne zaoberá rozvojom všestrannej motoriky detí vo veku 4 – 8 rokov. V rámci rozvojových programov ich pripravuje na vykonávanie všetkých druhov športu. Špecializované koordinačné cvičenia v kombinácii s modernými pomôckami a odborným dynamickým prístupom lektorov umožňujú ideálne podmienky na športový rozvoj detí.

Prostredníctvom štandardizovanej diagnostiky určuje stupeň motorického kvocientu MQ, na základe ktorého rodič zistí, v čom jeho dieťa vyniká a naopak, na čom treba zapracovať. Spoločnosť pôsobí v materských školách na západnom Slovensku a jej systémom už prešlo viac ako tisíc detí. Je založená na odbornom a modernom prístupe; v rámci vedeckých prác spolupracuje s vedcami z Masarykovej univerzity fakulty športových vied.

Cieľom iMove programov je vybudovať všestranne športovo zdatné deti s úsmevom na tvári.

viac na www.imove.sk

komplexnejšie športy, ako napríklad tenis či hokej? Než si dieťa osvojí nejakú motorickú zručnosť, určitý čas to trvá. Je to sprevádzané sklamaním, frustráciou, dokonca aj nechutou. Dôležité je, ako dieťa na túto nepriazeň reaguje. Buď sa zasekne a rezignuje, alebo ho to motivuje neustále danú činnosť opakovať, dokým si ju neosvojí. Zoberme si napríklad tenisový forhand, pri ktorom musí dieťa skoordinať celé telo a presným načasovaním a v presnom bode trafiť loptu. Pre niektoré deti je to prirodzené, pre iné ťažká drina. Vedecké výskumy jasne ukazujú, že psychické parametre, ako je motivácia dieťaťa učiť sa novú vec, korigovať chyby, spomaliť pohyb, rozložiť pohyb na jednotlivé úseky a následne ich spojiť, byť v tomto procese úplne sústredený a zapálený, tvoria významnejšiu zložku talentu ako samotná genetika. Pri tomto neustálom procese motorického učenia musí byť na mieste správny tréner. Tréner, ktorý má dobré oko, vie identifikovať chyby, postupne a jednoducho vysvetliť. Tréner, ktorý vie dieťa ponoriť do činnosti a motivovať ho. Vie ho dostať do takého **stavu sústrednosti**, že mozog pracuje na maximálne obrátky **bez rozmýšľania**. Vie **vytvoriť emóciu**, ktorá umožní, aby zmyslové modality dieťaťa fungovali tak, ako majú, a jeho mozgové systémy nasávali každý pokrok. Dieťa musí byť tomuto učeniu otvorené a správne emocionálne nastavené. Toto je úlohou trénera a rodiča. Talent nie je niečo, čo je dopredu dané, je to živý proces, ktorý sa mení vekom a podmienkami. Tréner by sa mal spolu s rodičom postarať o to, aby dieťa malo všestranné stimuly, zábavné tréningy a k danej činnosti si budovalo emocionálnu väzbu. Len tak máte istotu, že dieťa nemusíte nútiť, že pôjde samo a bude to robiť, pretože chce, a viete, že pri športe vydrží. Je dokázané, že veľa svetových hráčov, ktorí neboli extra talentovaní, no boli vysoko motivovaní s dobrým trénerským a rodinným prostredím, to dotiahli podstatne ďalej ako ich vysoko talentovaní rovesníci. Takže to, aké bude vaše dieťa talentované, majú v rukách aj rodičia s trénerom. Je potrebné uvedomiť si to.

Mgr. Adam Truhlář
Športový psychológ

www.imove.sk, 0904 106 676

Mgr. Adam Truhlář

Mgr. Adam Truhlář

- vyštudoval psychológiu na Univerzite Komenského v Bratislave
- uznávaný športový psychológ so zameraním na vrcholový šport a fungovanie mozgu elitných športovcov
- tréner tenisu talentovaných hráčov s 20-ročnou hernou praxou
- pôsobil v svetových športových kluboch: v Spojených arabských emirátoch v Dubaji, Nemecku, Španielsku a Taliansku
- v roku 2015 vedúci medzinárodného tenisového centra v Taliansku
- majiteľ spoločnosti iMove, s. r. o., a TopCoaching
- akreditovaný športový diagnostik v American College of Sports Medicine
- člen českej asociácie športovej psychológie
- v súčasnosti sa podieľa na tvorbe vedeckých prác zameraných na identifikáciu talentu detí v spolupráci s poprednými vedcami z Fakulty športových vied Masarykovej univerzity a celosvetovej odbornej inštitúcie Exercise is medicine
- mentálny kouč mnohých známych športovcov svetovej úrovne, trénerov a reprezentantov SR

PAMIATKY JUŽNÝCH ČIECH

Český Krumlov, Hluboká nad Vltavou či **Telč** sa pýšia krásnymi architektonickými pamiatkami, ktorých pôvod siaha do konca vrcholného stredoveku. Návštevníka na prvý pohľad zaujmú bohatým interiérom, najmä luxusnými apartmánmi s maľbami či so stropmi rôznorodých stavebných štýlov, pozoruhodné sú aj ich exteriérové priestory v podobe parkov, záhrad a dvorov. Kto z nás by neodolal navštíviť spomínané miesta a zažiť pravú rozprávkovú atmosféru na vlastnej koži?

Český Krumlov je od Českých Budějovic vzdialený asi 30 kilometrov, cesta autobusom vám zaberie asi 30 minút.

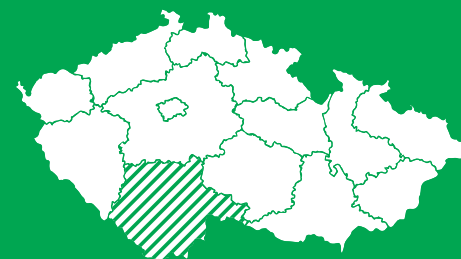
Český Krumlov je mesto s množstvom hotelov a uličiek, navyše ponúka možnosti na splavovanie po rieke Vltava. Vyvýšený pôdorys mesta pripomína slovenskú Banskú Štiavicu. V rámci turistických atrakcií odporúčame navštíviť Regionálne múzeum, Múzeum marionet, Zámocké barokové divadlo, no výnimočné dojmy vo vás zanechá najmä prehliadka Štátneho hradu a zámku v Českom Krumlove, postavenom v renesančno-barokovom slohu, ktorú sme absolvovali aj my.

Pôvod hradného komplexu sa datuje do polovice 13. storočia, v roku 1992 bol zapísaný do siete Zoznamu pamiatok UNESCO. Mimochodom, ide aj o národnú kultúrnu pamiatku. Počas prehliadky zámku sme absolvovali základnú trasu. Počas nej sme najprv zavítali do Kaplnky, v ktorej sa nachádzajú ostatky svätého Kalixa, a nad jej oltárom je zobrazená podobiza sv. Juraja v boji s drakom. V sakrálnom priestore bol pre nás výnimočný zasadací poriadok, ktorý bol ovplyvnený kastovým systémom, pričom čestné miesto na chóre patrilo šľachte a vrstva poddaných sa musela uspokojiť s dolnými obyčajnými lavicami. V miestnostiach sa nachádzajú aj portréty významných českých šľachticov, ako napríklad Oldřicha II. z Rožmberka, Petra Voka z Rožmberka a pod. V jednej sále sme zbadali aj drevený koč z dubového dreva z roku 1638, ktorý je pokrytý dvadsaťštyrikarátovým zlatom, navyše je aj symbolom mesta Český Krumlov. Z bohatého výkladu

Zdroj, autor: Emanuel Orban

Juhočeský kraj

Český Krumlov

sprievodkyne areálu sme sa dozvedeli, že uvítací ceremoniál hostí mali na starosti pážatá (príslušníci hierarchie kráľovského dvora, pozn. autora), ktorí pri významných rokovaníach servírovali víno zo zelenej dózy, navyše mali vynikajúce znalosti z oblasti politiky a etiky a ovládali rôzne spoločenské hry.

Hlavné stolovanie dňa šľachticov prebiehalo dva razy – o 10.00 a o 18.00. V rokokových sálach sme mali možnosť postrehnúť orientálny nábytok, textilie, benátske zrkadlo a sochy. Pre rokoko je typická symetria, ktorej princípy sú vyjavené na dverách maškarného salónu z roku 1847. Veľkou zaujímavosťou je, že jeho steny nie sú zreštaurované, ale len vyčistené. Množstvo fresiek a reprezentačných malieb obsahujú starozákonné biblické motívy, pričom väčšina z nich je dielom renesančného holandského maliara Gabriela de Bloného. Neodmysliteľnou súčasťou hradného komplexu je aj zámocká baroková záhrada zo 17. storočia situovaná na návrší.

Do mesta Hluboká nad Vltavou jazdí z Českých Budějovic mestská autobusová doprava, linka č. 4, a cesta trvá asi 40 minút. Z konečnej autobusovej zastávky Hluboká nad Vltavou zaberie chodcom cesta k zámku asi 15 minút.

Zámok Hluboká bol pôvodne postavený v 13. storočí v renesančnej podobe a slúžil na lovecké účely. Neskôr bol prestavaný v štýle anglickej tudorovskej

gotiky. Zámok najviac preslávili šľachtická Pavlína zo Schwarzenbergu a jej synovia Jan Adolf Schwarzenberg a katolícky kňaz, arcibiskup Bedřich Schwarzenberg. Od roku 1947 je v štátnej správe. Právom mu patrí prívlastok malá napodobenina Windsoru, avšak na rozdiel od neho má menší počet izieb. Zaujímavosťou je, že ide o druhý elektrifikovaný zámok v Českej republike v roku 1909 (prvým bolo Konopiště, kde sa zdržiaval aj arcivojvoda, korunný princ Rakúska, Uhorska a Česka Ferdinand d' Este). V rámci základnej obhliadky zámku sme mali možnosť vidieť aj čajovňu a jedáleň s terasou, odkiaľ je krásny výhľad na České Budějovice. Svoje čaro majú aj miestnosti s portrétmi, tapisériami (príslovie v latinčine) z Belgicka, s darovanými vitrážami, so svadobnými miestnosťami a zbrojnica, v ktorej

Hluboká nad Vltavou

Zdroj: internet

boli umiestnené jednotlivé bronzové náradia ako prilby a pušky. Zámku boli darované aj pozoruhodné **mosadzné lustre** zo Švajčiarska a z benátskeho ostrova Morano. Počas celej obhliadky platil prísny zákaz fotografovania a zhotovovania filmových záznamov.

V centre mesta Hluboká nad Vltavou sa vypína aj štvorhviezdičkový hotel Záviš z Falkenštejna, Kostol sv. Jána Nepomuckého, zasvätený patrónovi Schwarzenberského rodu, navyše každoročne sa tu 16. mája usporadúva svätajánska púť. Milovníci adrenalínových športov, golfu a vyznávači kultu tela si prídu na svoje v športovom relaxačnom areáli v Hlubokej nad Vltavou. Prijemným vystupovaním zapôsobí na návštevníkov aj personál **reštaurácie Bakalář**, ktorá je jednou z najlepších v meste, čiže každému ju vrelo odporúčame navštíviť.

Mesto Telč je známe 71 renesančnými meštianskymi domami. Leží v okrese Jihlava, v kraji Vysočina. Z Českých Budějovic sem trvá cesta autobusom asi 90 minút. Najpozoruhodnejšou pamiatkou je Štátny zámok Telč, ktorý sa nachádza priamo v historickom centre mesta len pár krokov od hlavného námestia.

Zámocký areál v Telči je perlou moravskej renesančnej architektúry; od roku 1992 je zapísaný do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Pôvodne bol postavený v gotickom štýle, no neskôr sa na fasáde zámku ako reprezentatívnom sídle začali objavovať prvky talianskej renesancie. Na nádvorí stavebnej pamiatky máme možnosť všimnúť si slnečné hodiny. Je povestný aj tým, že sa tu natáčali známe české rozprávky **Pyšná princezná (1952) a Ako sa budia princezné (1977)**. Na prízemí zámku je pozoruhodný oblúk s otvorenou konštrukciou a diamantovou klenbou. Obdivuhodným dojmom zapôsobí na každého turistu drevená lavica lombardského štýlu. Najhonosnejšou miestnosťou je Zlatá sála s kazetovým vyrezávaným stropom, v ktorej je inštalovaná podobizeň **Anny z Rožmitálu a Adama I. z Hradca**. Na stropoch sú vyobrazené **božstvá Runo, Neptún, Jupiter a Herakles**. V rámci gotických pamiatok je významná Pánska sála zariadená v loveckom štýle, nachádza sa tam aj drevený intarzovaný nábytok a zelené kachle. Dámska sála je známa habánskou keramikou a telčskou fajansou. V renesančnom interiéri sa usporadúvajú plesy, vyložený je dreveným podlažím, na ktorom sú koberce. Na konci prehliadky sme videli ruské barokové sane. V areáli zámku bola v letných mesiacoch inštalovaná výstava **Pyšná princezná** (ide o výpožičku z Barrandovskej terasy). V rámci prehliadky sme sa oboznámili s viacerými dobovými archívnymi dokumentmi (zmluvy medzi výrobným štábom), kostýmovými výpožičkami (odev Krasomily, Miroslava a pod.), rekvizitami (replika kvetiny, kráľovská stolička). Na precvičovanie detskej mysle boli k dispozícii cvičenia na postreh (napr. nájdí päť rozdielov).

Emanuel Orban

HRAJTE S NAMI O ZAUJÍMAVÝ KNIŽNÝ TITUL!

Gabriel Laub (1928 – 1998), česko-poľský esejista a aforista

adaptér, ažúr, Eco	lomož, hrmot	obec v okrese Zvolen	hlavné mesto Talianska	arabské knieža	neurobili prudký pohyb nohou	stredová priamka	ovocná záhrada		švédsky výrobca áut	taliansky spisovateľ (Umberto)	česká predložka	letom opustila miesto	výrobok zhotovený lisovaním
nafú- kanec (pejor.)								talianska sopka strážne zvíra					
1													
herec komic- kých rolí						kanón hmota stromov					Európska liga rodový znak		
obvodný výbor (skr.)			pokolenie long play (skr.)				severo- východ šľapaj			tí, po rusky povrch tela			
diel poľa (zried.)				prsník (bás.) druh výšivky				územná jednotka mláďa					
	zdroje, žriedla	ženský kabátik štrk na vozovky							okrúhlo, zaoblene upravov- ateľ				
značka pikometra			2 jávsky gong								keď, kým EČV okr. L. Mikuláš		
hustá biela polievka					stratil lístie buchol nohou							odhadom	návod, príkaz
súzvuk tónov						čistiaci prášok mäkká tónina				strapcový zmeták švajčiar. rieka			
vazal (hist.)				rozum, dóvtip lyže (zried.)			otec (fam.) Nitrian- ska župa				dovnútra hrob (kniž.)		
cudzie m. meno (Eduard)			odstup sadeníc štátny archív					taroková karta typ auta Ford					
3													
zubná sklovina (lek.)						obytný príves							

Pripravil: Slovenský zväz hádankárov a krížovkárov, www.szhk.sk Autor: M. Nemček

Správne vylúštenú krížovku nám pošlite do 20. 11. na mailovú adresu redakcia@ucn.sk. Do predmetu mailu uveďte: Súťaž KRÍŽOVKA. Nezabudnite uviesť svoje meno a korešpondenčnú adresu, na ktorú vám výhru zašleme. V prípade potreby je možné správne odpovede spolu s adresou zasielať ako SMS na tel. číslo 0948 801 006.

Víťaz októbrovej súťaže: p. Katarína Brestičová – GRATULUJEME!!!

VÝCHOVNÉ KONCERTY ŠITÉ NA MIERU PRE KAŽDÚ ŠKOLU

Hudobno-vzdelávacie programy Hudobného centra prispievajú k uvedomeniu počúvaniu hudby, poskytujú deťom zážitok a obohacujú nevelký repertoár kvalitných programov v oblasti hudobného vzdelávania. Hudobné centrum ponúka programy, ktoré zodpovedajú platným školským osnovám, a v spolupráci s Asociáciou učiteľov hudby Slovenska (AUHS) a Štátnym pedagogickým ústavom (ŠPÚ) garantuje odbornopedagogickú a umeleckú úroveň hudobno-vzdelávacích programov (všetky sú akreditované). Vyberie si škôlkar, školák aj stredoškôlák. Jednotlivé koncerty sú prehľadne rozdelené tak, aby si vedel vybrať každý. Koncerty sú rozdelené pre materské školy, základné školy – 1. stupeň, základné školy – 2. stupeň a stredné školy. Centrum ponúka široký repertoár, v ponuke sú desiatky koncertov.

Prehľad všetkých koncertov nájdete na stránke:
hc.sk/projekt/vychovne-koncerty/.

Kontaktné údaje:
 vychkon@hc.sk, +421 903 453 611

Učiteľské Noviny

BLOGUJ O KNIHU SÚŤAŽ PRE BLOGEROV

VYHRAJTE S NAMI KAŽDÝ
MESIAC ZAUJÍMAVÚ KNIHU!

www.ucn.sk

www.facebook.com/ucitelskenoviny

Učiteľské Noviny

Učiteľské noviny · Periodikum o školstve a vzdelávaní · Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. · Adresa a sídlo redakcie: Mýtna 23, 811 07 Bratislava · IČO vydavateľa: 42 418 089 · Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Trojáková, mobil: 0948 801 006, e-mail: redakcia@ucn.sk · Štatutárny zástupca: Mgr. Veronika Trojáková · Facebook: www.facebook.com/ucitelskenoviny · Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaradení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch · Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR · Učiteľské noviny sa distribuuujú zadarmo · Periodicita vydávania: mesačne s výnimkou letných prázdnin · Zadané do tlače: 28. októbra 2017 · Registračné číslo MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769.